

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-21

Diarienummer 0633/23

Handläggare

Sara Thunberg

Telefon: 031- 368 00 98

E-post: sara.thunberg@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads vatten- och avloppstaxa för år 2024

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kretslopp och vattennämndens förslag till brukningstaxa för vatten och avlopp, i enlighet med nämndens bilaga 1, fastställs och ska gälla från och med den 1 januari 2024.
2. Kretslopp och vattennämndens förslag till anläggningstaxa för vatten och avlopp, i enlighet med nämndens bilaga 1, fastställs och ska gälla från och med den 1 januari 2024.

Sammanfattning

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2023-09-20 § 158 att översända nämndens beslut om förslag till detaljerad VA-taxa att gälla från och med den 1 januari 2024, för fastställande i kommunfullmäktige. Nämndens förslag till avfallstaxa 2024 är anmäld till samma kommunstyrelsemöte som förslag till VA-taxa för 2024.

Brukningsavgiften för typhushållet föreslås öka med cirka 13 procent till 2024 med en planering för ytterligare ökning med 10 procent per år för 2025 och 2026. De fasta och de rörliga delarna för dricksvatten, spillvatten och dagvatten inom brukningsavgiften föreslås höjas olika mycket. Anläggningsavgiften för typhushållet föreslås öka med cirka fyra procent med vissa undantag till 2024 och med en planering för höjningar med 10 procent per år för 2025 och 2026.

Ökningen av brukningsavgifter samt anläggningsavgifter förklaras till stor del av räntekostnader på grund av fortsatt hög investeringstakt och höjd internränta, ökade kostnader för Gryaab AB, ökade priser för kemikalier för rening av vatten, avskrivningar och lokalkostnader. Men även minskade intäkter är en förklaring till behov av ökade avgifter.

Stadsledningskontoret gör ingen annan bedömning än den nämnden gjort om föreslagen taxenivå för brukningstaxa samt anläggningstaxa 2024. Förslagen är inom de intervall som nämnden angav i sina verksamhetsnominering 2023, 10 till 18,5 procent för brukningsavgiften och noll till fyra procent för anläggningsavgiften.

Stadsledningskontoret konstaterar att taxorna för såväl anläggningsavgiften som brukningsavgiften har höjts väsentligt de senaste fem åren. Kretslopp och vattennämnden och Gryaab AB står inför och har pågående stora investeringar som kommer att innebära ökade taxenivåer under lång tid.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadens kostnader för vatten och avlopp finansieras av taxeavgifter av abonnenterna. VA-kollektivets kostnader för brukningsavgifter förväntas öka till cirka 1,5 mdr år 2024 och nämnden bedömer att deras taxeintäkter för brukningsavgifter behöver öka med 13 procent till cirka 1,3 mdr år 2024. Ökningen av kostnader mellan åren förklaras till stor del av ökade kostnader för Gryaab AB då tidigare intäkter för biogas inte kommer taxekollektivet till godo i samma omfattning samt ökade räntekostnader, kemikaliekostnader, avskrivningar och lokalkostnader. Vidare förväntas inte intäktsökningen helt kompensera för nämndens kostnader för år 2024. Det innebär att nämndens fordran på abonnenterna förväntas att öka med cirka 29 mnkr och uppgå till 89 mnkr i slutet av 2024. Nämnden avser att reglera fordran genom höjda avgifter på 10 procent för 2025 och 2026. Brukningsavgifterna motsvarar 99 procent och anläggningsintäkterna en procent av taxeintäkterna.

Brukningsavgiften föreslås höjas med 13 procent år 2024 motsvarande 1 084 kr per år för villan (typhus A) och 8 806 kr per månad för flerfamiljshuset (typhus B). Vid en jämförelse gentemot andra kommuner med över 100 000 invånare ligger avgiften i Göteborg i den övre halvan av avgiftsuttagen, baserat på 2023 års brukningsavgift. Vid jämförelse med GR-kommunerna placerar sig avgiften i Göteborg i den lägre halvan för brukningsavgiften. Göteborgs placering gentemot andra kommuner har inte förändrats mellan 2022 och 2023.

Anläggningsavgiften föreslås höjas med fyra procent, med vissa undantag, till totalt 332 750 kr för en villa (typhus A) och 814 625 kr (typhus B) för ett flerfamiljshus år 2024. I jämförelse med andra kommuner över 100 000 invånare har Göteborg den högsta anläggningsavgiften för villan, och den näst högsta avgiften för flerfamiljshuset, baserat på 2023 års avgift. I jämförelse med GR-kommuner är anläggningsavgiften för villor bland de dyrare men bland de lägsta för flerfamiljshus. Göteborgs avgifter i relation till de andra kommunerna i jämförelsen har varit oförändrad sen föregående år.

Stadens nämnder och bolag påverkas på samma sätt av förslag till taxa som övriga kunder i Göteborgs Stad. Cirka 25 procent av taxeintäkterna avser intäkter från Göteborgs Stad där de kommunala fastighetsbolagen står för en stor del av intäkterna. Ungefär en femtedel av taxekollektivets kostnader avser kostnader för Gryaab AB.

Bedömning ur ekologisk dimension

Vatten är en viktig naturresurs och stabil vattenförsörjning och en välfungerande avloppshantering är en förutsättning för en fungerande stad. Göteborg växer och expanderar samtidigt som vattenförbrukningen minskar både per hushåll och sett till stadens totala förbrukning av vatten. I delårsrapport för augusti 2023 rapporterar kretslopp och vattennämnden att vattenförbrukningen minskar mer än förväntat. Det skulle enligt nämnden kunna bero på den förändrade konjunkturen och en ökad miljömedvetenhet hos abonnenterna.

Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) samt kommunallagen ska självkostnad vara grunden för avgiftsuttag. Kostnaderna för att producera dricksvatten består mestadels av fasta kostnader och påverkas därför inte väsentligen av kundernas förbrukning. Ökningen av de rörliga avgifterna för dricksvatten och spillvatten orsakas av att försäljning av dricksvatten minskar vilket innebär att förslag till brukningsavgift per

liter ökar för att kompensera för den minskade förbrukningen. Taxan är inte miljöstyrande men skulle kunna få positiva bieffekter genom att de rörliga bruksavgifterna ökar mer än de fasta bruksavgifterna.

Både vattenförsörjning och avloppshantering står inför en rad utmaningar. Förändrade vattennivåer, kraftiga skyfall och perioder av torka är exempel på hur klimatförändringarna påverkar vattnet. Andra utmaningar handlar om ökade kostnader, underhåll av anläggningar och ledningar, samt hårdare miljökrav. Behoven av att rusta stadens vattenförsörjning och avloppshantering påverkar kostnaderna för staden och därmed för taxaavgifterna då vatten- och avloppshantering i Göteborg till stor del finansieras genom taxaavgifter.

Bedömning ur social dimension

Förslag till VA-taxa för 2024 påverkar alla invånare då vatten och/eller avlopp är en nödvändighet för alla invånare. En höjd bruksavgift på 13 procent kan sammantaget med övriga pris- och indexhöjningar i samhället få betydelse för den enskilde kunden. För boende i flerbostadshus ingår vatten och avlopp vanligtvis i hyran eller avgiften. Höjning av anslutningsavgifterna utgör en begränsad del av byggkostnaderna vid nybyggnation och kretslopp och vattennämndens tidigare genomförda utredningar tyder på att nivån på anslutningsavgiften i stort inte påverkar bebyggelseutvecklingen.

Bilaga

Kretslopp och vattennämndens handlingar 2023-09-20 § 158

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2023-09-20 § 158 att översända nämndens beslut om förslag till detaljerad VA-taxa att gälla från och med den 1 januari 2024, för fastställande i kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

De abonnenter som är ansluta till det allmänna vatten och avloppssystemet och nyttjar kommunens VA-tjänster utgör VA-kollektivet. Taxan består av bruksningsavgifter och anläggningsavgifter. Med bruksningsavgift menas återkommande avgifter som kunden betalar för att de har kommunalt vatten och/eller avlopp. Det är både fasta och rörliga avgifter. Anläggningsavgift betyder engångsavgifter som kunden betalar för att ansluta fastigheten till kommunalt vatten/och eller avlopp. Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) kan de kostnader som är nödvändiga för att driva VA-verksamheten finansieras genom taxor. VA-verksamheten ska drivas enligt självkostnadsprincipen, som finns i såväl kommunallagen som i LAV. Enligt rättspraxis och propositionen till LAV innebär det att såväl överskott (skuld till abonnent) som underskott i verksamhetens ekonomiska redovisning (fordran på abonnent) ska utjämnas inom tre år.

Enligt kretslopp och vattennämndens reglemente ska nämnden ta fram förslag på en detaljerad VA-taxa som därefter ska beslutas av kommunfullmäktige. Om kommunfullmäktige inte fattar något beslut om VA-taxa för 2024 fortsätter nuvarande taxa att gälla tills vidare. Till samma kommunstyrelsemöte som VA-taxan 2024 är även kretslopp och vattennämndens förslag till avfallstaxa 2024 anmäld.

Verksamheten som utgör taxekollektivet består av kretslopp och vattennämnden samt vad det gäller rening av avloppsvatten av det kommunalt ägda aktiebolaget Gryaab AB. Gryaab AB ägs av 8 kommuner där Göteborg Stad är den största ägaren med 71 procent.

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2023-03-16 § 52 att översända verksamhetsnomineringar 2024 (2025-2026) till kommunstyrelsen. Nämndens verksamhetsnominering innehöll beskrivning av förslag till taxeökning. Nämndens förslag redovisades i stadsledningskontorets material "Förutsättningar för budget 2024 - 2026 Göteborgs Stad" till kommunstyrelsen 2023-05-24 § 452.

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2023-09-20 § 158 att översända nämndens beslut om förslag till detaljerad VA-taxa att gälla från och med den 1 januari 2024, för fastställande i kommunfullmäktige. Nämndens förslag till taxa år 2024 är inom det intervall för taxeavgiftshöjningar som nämndens verksamhetsnomineringar för året. Förslaget till 2024 innehåller inga förändringar för typer av avgifter.

Förslag till VA-taxans bruksningsavgifter år 2024

Nedanstående tabell visar på raden "Taxeförändring" själva höjningen av intäkterna från bruksningsavgifter i procent.

Resultaträkning, mnkr	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Totala intäkter	1 265	1 420	1 554	1 702
varav taxeintäkter	1 186	1 339	1 471	1 617
Totala kostnader	1 323	1 449	1 536	1 634
Förändrad skuld/fordran	-58	-29	18	68

Taxeförändring	8%	13%	10%	10%
Skuld/Fordran till abonnenter	-60	-89	-71	-3

Kretslopp och vattennämnden 2023-09-20 § 158

Kretslopp och vattennämndens förslag till taxa baseras på nämndens bedömning att behov av intäkter från abonnenternas ökar med 13 procent till totalt cirka 1,3 mdr för år 2024 för att täcka större delen av den förväntade kostnadsökningen. Brukningsavgifterna motsvarar 99 procent och anläggningsavgifterna cirka en procent av de totala taxeintäkterna.

Nämndens kostnadsökning föreslås delvis täckas genom en ökning av nämndens fordran på abonnenter med cirka 29 mnkr till 89 mnkr vid utgången av 2024. För att kunna återställa fordran inom tre år prognosticeras taxeintäkterna behöva höjas med 10 procent både till 2025 och 2026. Vid år 2023 års ingång var fordran på abonnenterna 2 mnkr, det innebär att fordran i stort sett var återställd.

Nämndens förslag till höjning av avgifterna till 2024 med 126 mnkr förklaras bland annat av ökad avgift till Gyaab AB (66 mnkr), ökade räntekostnader (50 mnkr), ökade lokalkostnader och avskrivningar (10 mnkr). Kostnadsbilden påverkas även av 2023 års ökade kostnader som förslås kvarstå som en utestående fordran på abonnent 2024 med 58 mnkr. Under 2023 har räntekostnader och kemikaliekostnader samt minskade intäkter varit en stor del av förklaringen till negativa avvikelser mot budget. Vidare prognosticeras taxekollektivet få fortsatt höjda avgifter då såväl kretslopp och vattennämnden som Gyaab AB påbörjat och står inför stora investeringar och underhållsåtgärder.

Göteborgs befolkningen ökar men samtidigt minskar hushållens förbrukning av vatten. Nämndens förslag baseras på en något minskad total försäljning av vatten jämfört med 2023 (43,6 miljoner kubikmeter jmf 43,95 miljoner kubikmeter). Nämnden föreslår att de rörliga avgifterna ökar mer än de fasta avgifterna för att kompensera för den minskade vattenförbrukningen. Kundens avgiftshöjning är beroende av vilka tjänster kunden nyttjar. Förslaget till 2024 innehåller inga förändringar för typer av avgifter.

Nämndens schablonberäkning visar att enligt förslaget får både villan (typhus A) och flerfamiljshuset (typhus B) en höjd brukningsavgift på drygt 13 procent eller 1 084 kr/8 806 kr. Förslaget innebär en total månadskostnad för villan (typhus A) på 780 kr och en månadskostnad för flerfamiljshus (typhus B) på 6 142 kr (ca 410 kr per lägenhet). Typhusen motsvarar branschorganisationen Svenskt Vattens schabloner. I schablonberäkningen för typhus A och typhus B ingår samtliga nyttor (dricks-, spill- och dagvatten). Den fasta och den rörliga delen för dricksvatten, spillvatten och dagvatten inom brukningsavgiften föreslås höjas olika mycket (9,8 - 15,3 %). Den rörliga avgiften föreslås höjas med en högre procentsats än de fasta avgifterna. Avgifterna i kretslopp och vattennämndens beslutade taxebilaga har i vissa fall avrundats och kan därför avvika något mot de angivna procentsatserna i ärendet.

Tabellen nedan visar brukningsavgifterna i Göteborg 2019-2023 per år samt förslag för 2024 och beräkning för 2025-2026.

Brukningsavgift för typhus per år, (kr)	2019	2020	2021	2022	2023	Förslag 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
Villa	6 268	6 384	6 831	7 730	7 275	9 359	10 295	11 324
Flerfamiljshus (15 lägenheter)	48 725	50 314	53 855	60 309	64 897	73 703	81 073	89 181
<i>Per lägenhet</i>	<i>3 248</i>	<i>3 354</i>	<i>3 590</i>	<i>4 020</i>	<i>4 326</i>	<i>4 913</i>	<i>5 405</i>	<i>5 945</i>

Kretslopp och vattennämnden 2023-09-20 § 158 och stadsledningskontoret

Brukningsavgifterna för båda typhusen i Göteborg har ökat med cirka 50 procent från 2019 till förslaget för 2024. Vid en jämförelse med andra kommuner med över 100 000 invånare ligger Göteborg i den över halvan av avgiftsuttagen, baserat på 2023 års brukningsavgift. Vid jämförelse med GR-kommunerna placerar sig Göteborg i den lägre halvan för brukningsavgiften. Göteborgs placering gentemot andra kommuner har inte förändrats mellan 2022 och 2023.

Förslag till VA-taxans anläggningsavgifter år 2024

Kretslopp och vattennämnden föreslår att anläggningsavgifterna till år 2024 ska höjas med fyra procent med vissa undantag till totalt 332 750 kr för en villa och 814 625 kr för ett flerfamiljshus. Förslaget innebär även prognosticerade höjningar av anläggningsavgiften med 10 procent för år 2025 och 2026. Nämnden har i enlighet med sin bilaga 1 valt att variera avgiftshöjningarna, i något fall är det 6 procent högre avgifter än motsvarande avgift för 2023.

Det är upp till varje kommun att bestämma hur stor andel av kostnaderna för utbyggnaden av ledningsnätet som finansieras av kundernas anläggningsavgifter. Är täckningsgraden lägre än 100 procent så finansieras resterande del av de ekonomiska konsekvenserna, främst kapitalkostnaden, av hela VA-kollektivet genom brukningsavgifterna.

Kommunfullmäktige tillstyrkte 2018-12-20 § 18 ett förslag från kretslopp och vattennämnden om en inriktning för anläggningsavgiftens täckningsgrad om att uppnå 70 procent till år 2021. Kommunfullmäktige tillstyrkte även att en långsiktig plan för att uppnå föreslagen inriktning ska redovisas i samband med nämndens årliga förslag till VA-taxa. Enligt kretslopp och vattennämnden kommer det att krävas höjning med 10 procent under åren 2025 till 2026 för att komma tillbaka till 70 procent kostnadstäckning över tid. Detta då investeringarna fortsätter enligt plan samtidigt som antalet ansökningar om VA-anslutning minskar.

Tabellen nedan visar anläggningsavgifterna i Göteborg 2019-2023 per år samt förslag för 2024 och beräkning för 2025-2026.

Anläggningsavgift för typhus per år, (kr)	2019	2020	2021	2022	2023	Förslag 2024	Prognos 2025	Prognos 2026
Villa	209 150	230 000	254 500	305 000	320 000	332 800	366 080	402 688
Flerfamiljshus (15 lägenheter)	512 345	563 750	620 750	743 500	781 250	812 500	893 750	983 125
<i>Per lägenhet</i>	<i>34 156</i>	<i>37 583</i>	<i>41 383</i>	<i>49 567</i>	<i>52 083</i>	<i>54 167</i>	<i>59 583</i>	<i>65 542</i>

Kretslopp och vattennämnden 2023-09-20 § 158 och stadsledningskontoret

Anläggningsavgifterna har ökat med 58-59 procent från 2019 till förslaget för 2024. Vid en jämförelse gentemot andra kommuner med över 100 000 invånare har Göteborg den

högsta anläggningsavgiften för villan, och den näst högsta avgiften för flerfamiljshusen, baserat på 2023 års avgift. Vid jämförelse med GR-kommunerna placerar sig Göteborg i den övre halvan för villan och i den nedre halvan för flerfamiljshus. Göteborgs placering gentemot andra kommuner har inte förändrats mellan 2022 och 2023.

Ekonomiska osäkerheter och risker för VA-taxan

Nämnden beskriver att de osäkerheter och risker som redovisades i nämndens verksamhetsnominering 2023 fortfarande är aktuella. På kort sikt är det osäkerheten i gjorda antaganden avseende investeringsprojekten som kan få stor påverkan på resultatet i brukningstaxan.

- Projekten kan påbörjas enligt tidplan (påverkas dels av förvaltningens bemanning)
- Projekten kommer till avslut och tas i drift vilket påverkar kapitalkostnaderna.

Nämnden har beslutat att till 2023 övergå till en internräntemodell i förhållande till koncernbanken som motsvarar den modell som gäller för de kommunala bolagen. Förändringen innebär att taxekollektivet och de förslagna taxenivåerna blir mer svårprognosticerade i tider med stora förändringar av räntesats.

Nämnden ser ett långsiktigt behov av VA-investeringar på en fortsatt hög nivå och behöver hitta en strategi för att anpassa personalvolymen efter nödvändiga investeringar, alternativet är att anpassa takten i genomförandet efter noggranna prioriteringar. På lite längre sikt planerar Gryaab AB att genomföra en utbyggnad för att klara nya, skärpta utsläppskrav. Detta kommer att påverka VA-avgifterna från ungefär år 2030 och framåt.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret gör ingen annan bedömning än den nämnden gjort om föreslagen taxenivå för brukningstaxa samt anläggningsstaxa 2024. Förslagen är inom de intervall som nämnden angav i sina verksamhetsnomineringar 2023, 10 till 18,5 procent för brukningsavgiften och noll till fyra procent för anläggningsavgiften.

Brukningstaxa 2024

Kretslopp och vattennämndens förslag till taxor 2024 innebär ett underuttag och att en fordran på abonnent uppstår på cirka 90 mnkr. Det planeras att återställas genom höjning av taxenivåerna med ytterligare 10 procent för respektive 2025 och 2026. Nämnden har valt ett förslag som innebär en jämn ökningstakt av taxan över tre år framför ett alternativ om snabbare återställning av underuttaget.

Stadsledningskontoret kan konstatera att utifrån nämndens förslag till taxeutveckling för de kommande åren återställs nuvarande underuttag på en treårsperiod i enlighet med befintligt regelverk och praxis. Stadsledningskontoret vill samtidigt uppmärksamma kommunfullmäktige på att föreslagen plan för taxeuttaget innebär att fordran på taxekollektivet initialt ökar under 2024. Det är oklart om det är i enlighet med lagstiftarens intention. Stadsledningskontoret ser därför behov av en fortsatt dialog med förvaltningen.

Stadsledningskontoret konstaterar att kretslopp och vattennämnden gör en försämrad prognos för VA med 16 mnkr för 2023 i delårsrapport augusti jämfört med den prognos som ligger till grund för förslag till taxor, vilket kommer att öka den ingående fordran på abonnenterna för 2024 ytterligare.

Enligt nämndens verksamhetsnomineringar 2023 kommer investeringsnivå och därigenom avskrivningar samt räntesats få en betydande påverkan på taxenivåerna även framåt. Avgifterna för exempelhushållen har ökat väsentligt de senaste fem åren och planeras att höjas framöver. Stadsledningskontoret bedömer att nämnden behöver arbeta aktivt med effektiviseringar för att undvika att VA-taxan enbart blir ett verktyg för att hantera kostnadsutvecklingen. Stadsledningskontoret gör en liknande bedömning av avfallstaxan 2024.

Enligt det generella ägardirektivet för delägda bolag (Grefab AB, Gryaab AB samt Renova AB) ska samråd ske med ägarkommunerna innan respektive styrelse fastställer avgiften, som är en del av de kostnader som taxan ska finansiera. För 2024 förväntas Gryaab AB:s årsstämma fatta beslut om avgifter i början av 2024, det innebär en viss osäkerhet som kan förändra de ekonomiska förutsättningarna för 2024.

Anläggningstaxa 2024

Kommunfullmäktige beslutade 2018 om en långsiktig inriktning för anläggningsavgiftens utveckling med målet om en täckningsgrad om 70 procent till 2021, vilket nu har upphört. Förutsättningarna för stadens VA-utbyggnad och kostnadsutvecklingen har förändrats i förhållande till den situation som rådde 2018 och det går därför att överväga om det finns behov av att ge kretslopp och vattennämnden i uppdrag att återkomma med ett förslag till förnyad inriktning och strategi. I ett sådant uppdrag bör även ett förnyat resonemang föras kring vilken beräkningsmodell som ska gälla för verksamheten för bedömning av självfinansieringsgraden.

Stadsledningskontoret noterar att vid en stickprovskontroll av nämndens beslutade taxebilaga har någon avgift för anläggningstaxan räknats upp med 6 procent istället för fyra procent samt att andra avgifter för såväl brukningsavgifter som anläggningsavgifter har avrundats och därför avviker med några tiondelsprocent från de procentsatser som anges i tjänsteutlåtande. Stadsledningskontoret har framfört till förvaltningen vikten av att nämndens underlag är kvalitetssäkrat och att eventuella avvikelser mot angivna procentsatser är belysta i tjänsteutlåtande inför beredning i kommunstyrelse och kommunfullmäktige.

Magnus Andersson

Eva Hessman

Ekonomidirektör

Stadsdirektör

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-09-20

§ 158 0476/23 VA-taxa 2024

Beslut

Enligt förvaltningens förslag:

1. Kretslopp och vattennämnden godkänner förvaltningens förslag till VA-taxa enligt bilaga 1 att gälla från 2024-01-01.
2. Kretslopp och vattennämnden sänder förslaget till kommunstyrelsen för fastställande i kommunfullmäktige.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Handling

Förvaltningen har 2023-08-31 upprättat ett tjänsteutlåtande i ärendet.

Dag för justering

2023-09-20

Vid protokollet

Sekreterare

Emma Stadenfeldt

Ordförande

Jöran Fagerlund

Justerande

Rickard Holgersson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-31

Diarienummer 0476/23

Avdelningen Strategisk samordning

Emma Hansryd, Hans Clausen

Telefon: 031-368 29 37

E-post: hans.clausen@kretsloppochvatten.goteborg.se

Beslut om förslag till VA-taxa 2024

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden godkänner förvaltningens förslag till VA-taxa enligt bilaga 1 att gälla från 2024-01-01.
2. Kretslopp och vattennämnden sänder förslaget till kommunstyrelsen för fastställande i kommunfullmäktige.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Ärendet har 2023-08-23 § 135 varit ett informationsärende i Kretslopp och vattennämnden.

Förvaltningen föreslår en höjning av intäkterna från bruksavgifter med 13 procent år 2024. Med den kostnadsbild förvaltningen har vetskap om i dagsläget innebär detta trots höjningen ett underuttag för 2024. Genom en planerad höjning på 10 procent för 2025 och 2026 bedöms underuttaget bli återställt.

Förvaltningen föreslår även att anläggningsavgiften höjs med 4 procent 2024. Avgifterna ligger på en sådan nivå att de långsiktigt bedöms täcka 70 procent av kostnaderna för planerad nybyggnation av VA-anläggningen med avgiftshöjningar på upp till 10 procent för 2025 och 2026.

En prislista är framtagen för att uppnå föreslagen finansiering och redovisas i bilaga 1.

Effekten av alternativen	Typhus A (höjning i % och kr)		Typhus B (höjning i % och kr)	
Bruksavgift alternativ A	13,1 %	1 084 kr	13,6 %	8 806 kr
Anläggningsavgift	4 %	12 750 kr	4,3 %	33 375 kr

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Förslag till prislista för alternativ A att gälla från 2024-01-01
2. Förslag till prislista för alternativ B att gälla från 2024-01-01
3. Statistik över taxor i andra kommuner
4. Statistik över taxeutveckling 2019 - 2026

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om förvaltningens förslag till VA-taxa 2024. Det beslutade förslaget översänds till kommunstyrelsen för fastställande i kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Allmänt

Vatten är vår viktigaste naturresurs. Utan en stabil vattenförsörjning och en välfungerande avloppshantering blir ett samhälle snabbt mycket sårbart. Vår ekonomi, välfärd, miljö och befolkning är helt beroende av att rent vatten kommer ur kranen, att smutsigt vatten renas och att regnvattnet tas omhand.

Enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) kan de kostnader som är nödvändiga för att tillhandahålla vattenförsörjning och avloppshantering finansieras genom taxor. Taxorna kan delas in i bruksavgifter (årlig avgift) och anläggningsavgifter (engångsavgift). En grundläggande princip i LAV är att VA-verksamhetens behov av finansiering ska baseras på det som är nödvändiga kostnader för att leverera allmänna VA-tjänster. VA-verksamheten ska även drivas enligt självkostnadsprincipen, som finns i såväl kommunallagen som i LAV. Enligt rättspraxis och propositionen till LAV innebär det att såväl överskott ("skuld till abonnent") som underskott i verksamhetens ekonomiska redovisning ska utjämnas inom tre år.

Förslaget till VA-taxa bygger på den verksamhetsnominering för budget 2024–2026 som Kretslopp och vattennämnden beslutade att översända till kommunstyrelsen på sitt sammanträde 2023-03-16 § 52. Finansieringsbehovet för 2024 enligt verksamhetsnomineringen baseras på bibehållen servicenivå samt ökad takt i genomförandet av investeringsprojekt för att säkra servicenivån framgent.

Förvaltningen har tagit fram två alternativa förslag till ökning av intäkten från bruksavgifter 2024. Alternativ A medför en ökning med 13 procent och alternativ B en ökning med 18,5 procent. Alternativ A medför en jämnare ökningstakt över tre år då ökningarna för 2025 och 2026 föreslås bli 10 procent per år. Alternativ B medför en snabbare återställning av det upparbetade underskottet där ökningarna för 2025 och 2026 föreslås bli 5 procent per år. Förvaltningen förordar alternativ A för beslut.

Förvaltningen föreslår att inkomsterna från anläggningsavgifterna ökar med fyra procent år 2024. Om investeringar fortsätter enligt plan samtidigt som antal ansökningar om VA-anslutning minskar krävs höjning med 10 procent under åren 2025 – 2026 för att komma tillbaka till 70 procent kostnadstäckning.

Ekonomiska förutsättningar

Både vattenförsörjning och avloppshantering står inför en rad utmaningar. Förändrade vattennivåer, kraftiga skyfall och perioder av torka är exempel på hur klimatförändringarna påverkar vattnet. Andra utmaningar handlar om ökade kostnader, underhåll av anläggningar och ledningar, samt hårdare miljökrav.

Urbanisering, befolkningstillväxt samt behovet av att hitta rätt kompetens utmanar också. Finansieringsbehovet för 2024 enligt verksamhetsnomineringen baseras på bibehållen servicenivå samt ökad takt i genomförandet av investeringsprojekt för att säkra servicenivån framgent. Nedanstående grundläggande ekonomiska förutsättningar påverkar VA-taxan:

- Ingående skuld till abonnent 2023 och intäktsprognos för 2023 per maj månad visar på att nämnden kommer att ha en fordran på taxekollektivet på cirka 60 mnkr vid årets slut. Detta innebär att intäkterna behöver öka mer än vad kostnaderna ökar för 2024.
- Ökade kapitaltjänstkostnader, avskrivningar och räntor, jämfört med 2023 eftersom investeringstakten fortfarande är hög och räntan förväntas att stiga.
- Övriga kostnadsberäkningar enligt det pågående budgetarbetet för 2024. Observera att det finns kostnadsposter som komma att förändras positivt eller negativt, där uppskattningar är svåra att göra i dagsläget. Två stora förändringar är avgiften till Gryaab och ökade räntor som vardera ökar med 70 mnkr jämfört med budget 2023.

Förändring jämfört med verksamhetsnomineringen avseende bruksavgifter

Förslaget överensstämmer i stort med nomineringsärendet avseende utvecklingen av verksamheten inför 2024. Flera av de omvärldsfaktorer som påverkat kostnadsutvecklingen under 2022 och 2023 har stabiliserats och förväntas inte förändra kostnadsbilden för 2024. De antaganden som använts vid beräkningen av kostnaderna för 2024 och som påverkas av detta är inflationen och ränteutvecklingen. Bedömningen av inflationen nu är att inflationen stabiliseras och minska men kommer att ligga kvar på en hög nivå under 2024. Bedömningen av räntornas utveckling görs av stadens finansavdelning och visar på en ökande räntenivå under flera år framöver. Ränteutvecklingen beror på i vilken takt som kommunens verksamheter investerar och i vilken takt som nya lån måste upphandlas. Finansavdelningens bedömning av ränteutvecklingen är något högre än vid verksamhetsnomineringen.

Dessa kostnadsdrivande förändringar påverkar kraftigt VA-verksamhetens kostnadsbild och kommer att fortsätta att påverka under en längre period när nya avtal eller nya lån skall tecknas.

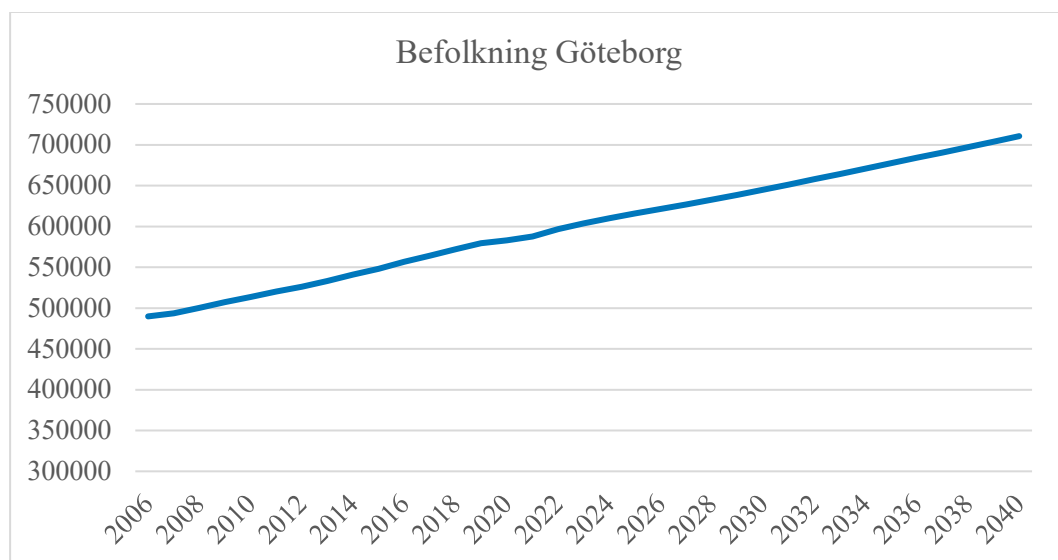
Förändring jämfört med verksamhetsnomineringen avseende anläggningsavgifter

Budget för anläggningsavgifter 2023 baseras på den prognos för 2022 som gjordes i juni förra året, och den var ovanligt hög. Utfall för 2022 blev bättre än budget, men inte fullt så högt som årsprognosen visade. Budget för 2023 sattes till 5 procent högre än årsprognosen för 2022, vilket medförde en för hög nivå.

Under våren syns tecken på avmattning av antalet inkomna VA-beställningar och prognos för anläggningsavgifter 2023 bedöms i nuläget bli lägre än 2022. Detta i kombination med fortfarande hög prognos 2023 för investeringsutgifterna innebär att kostnadstäckningen 2023 bedöms bli lägre än vad som angavs i nomineringsärendet (57 jämfört med 79 procent). Investeringsutgifterna är i rådande konjunkturläge svåra att prognosticera och sjunker utgifterna så minskar behovet av ökande taxor för att uppnå beslutad kostnadstäckning.

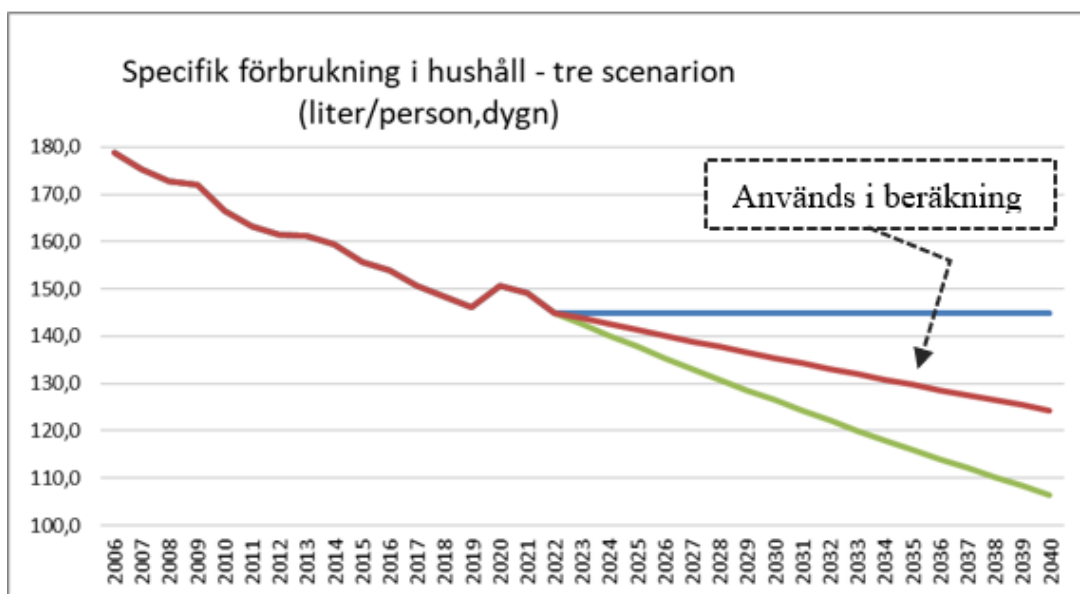
Kundunderlag och försäljning

Befolkningen fortsätter att öka i Göteborg och passerade 600 000 invånare under 2023. År 2022 var ökningen större än 2021 och har ökat i snitt med cirka 7 000 invånare de senaste tio åren vilket motsvarar cirka 1,2 procent av invånarantalet. Stadens prognos för framtida befolkningsökning anger 1 procent årligen, vilket är en något lägre tillväxt jämfört med de senaste tio åren. Fler invånare påverkar dels försäljningen av dricksvatten (rörliga bruksavgifter), dels att ett antal nya fastigheter ansluts årligen (fasta bruksavgifter). Både invånarantalet och antalet nya fastigheter förväntas alltså öka men i lägre takt än tidigare.

Samtidigt finns en trend med minskad vattenförbrukning per person och det är nu tydligt att det inte finns något som pekar på att förbrukningen per person kommer att öka igen. Sammantaget med befolkningsförändringen innebär detta att försäljningen till hushåll ökar svagt. I diagrammet nedan visas hur förbrukning per person i hushållen har förändrats sedan 2006 samt tre olika scenarion för hur den skulle kunna utvecklas fram till 2040. Det mellersta, röda scenariot har använts i beräkning av framtida försäljning till hushåll. Försäljningen till industrin antas vara konstant och eventuella nyetableringar antas kompenseras av effektivare vattenanvändning. Försäljning till allmän service (kontor, hotell och sjukhus mm) antas öka hälften så snabbt som antal invånare.

Förvaltningen gör utifrån ovanstående resonemang antagandet att försäljningen under 2024 kommer att minska något och försäljningen av dricksvatten budgeteras till 43,6 Mm³.

Förvaltningens bedömning

Förslag till intäktsförändring avseende bruksavgifter

Bruksavgiften är en årlig avgift, och de viktigaste avgiftsdelarna är:

- fast avgift för dricksvatten och spillvatten – baseras på hur stor vattenmätare kunden har, det finns dock fortfarande ett antal kunder som har dricksvatten från egen brunn och bara använder spillvattentjänsten
- fast avgift för dagvatten – baseras på dagvattensservisens dimension, en relativt stor andel av kunderna har inte denna tjänst
- rörlig avgift för dricksvatten och spillvatten – baseras på uppmätt mängd använt dricksvatten.

Såld volym förväntas öka något när det gäller fasta avgifter eftersom antalet anslutningar ökar med 100 - 200 per år vilket betyder att fler abonnenter är med och betalar för kostnaderna. När det gäller rörliga avgifter så måste avgifterna höjas för att kompensera en svag minskning av vattenförbrukningen.

Kostnadsbilden som bruksavgifterna skall finansiera ser ut att öka i takt med investeringstakten växer och framför allt kommer räntekostnaderna att medföra behov av ökade intäkter.

Behovet av ökande taxor baseras dels på kostnadsökningen mellan 2023 och 2024 dvs 126 mnkr. Utöver kostnadsökningen måste taxorna kompensera för att

intäkterna bedöms bli för låga för 2023 på 58 mnkr. Därför behöver intäkterna sammanlagt öka med 184 mnkr för att få noll i utfall för 2024. För att även återställa skuld/fordran till abonnenterna under 2024 hade en taxeökning på över 20 procent behövts. Förvaltningens förordade förslag med en ökning på 13 procent medför ett underuttag på 29 mnkr 2024.

Kostnadsökningarna mellan 2023 och 2024 uppgår till 126 mnkr och nedan redovisas några av de större förändringarna:

- Gryaab 66 mnkr avser en förändring av avgiften beroende på intäkterna för biogasförsäljningen
- Räntekostnader 50 mnkr avser ökande räntenivåer och ökande lån under 2024
- Avskrivningar och lokalkostnader mm 10 mnkr

Nedan beskrivs de två alternativa justeringarna av bruksavgifterna i alternativ A och B. Alternativ A medför en jämnare justering av avgiftsökningarna medan B medför en snabbare återställning av obalansen i avgifterna. Båda förslagen medför att skulden till abonnenterna kommer att vara justerad inom 3 år.

Förvaltningen föreslår att taxeintäkterna höjs med något av två alternativ. Alternativ A med 13 procent från och med 2024 eller alternativ B med 18,5 procent från och med 2024. De ekonomiska effekterna av dessa alternativ redovisas i resultaträkningarna nedan.

Resultaträkning alternativ A, mnkr	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Totala intäkter	1 265	1 420	1 554	1 702
<i>varav taxeintäkter</i>	<i>1 186</i>	<i>1 339</i>	<i>1 471</i>	<i>1 617</i>
Totala kostnader	1 323	1 449	1 536	1 634
Förändrad skuld/fordran	-58	-29	18	68

Taxeförändring	8%	13%	10%	10%
Skuld/Fordran till abonnenter	-60	-89	-71	-3

Ökningen av taxeintäkterna enligt alternativ A beräknas medföra ett negativt utfall för 2024 vilket förändrar skulden till abonnenterna till – 89 mnkr. En negativ skuld till abonnenterna uppstår för att intäktsökningen inte täcker de kostnadsökningar som beräknas för 2024. Skulden måste enligt Lagen om allmänna vattentjänster regleras inom tre år. Förslaget innehåller därför också en relativt hög ökning på 10 procent för 2025 och för 2026 för att då kunna generera ett plus som återställer obalansen i skulden till abonnenterna.

Resultaträkning alternativ B, mnkr	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Totala intäkter	1 265	1 484	1 558	1 636
<i>varav taxeintäkter</i>	<i>1 186</i>	<i>1 403</i>	<i>1 475</i>	<i>1 551</i>
Totala kostnader	1 323	1 449	1 536	1 634
Förändrad skuld/fordran	-58	35	22	2

Taxeförändring	8%	18,5%	5%	5%
Skuld/Fordran till abonnenter	-60	-25	-3	-1

Ökningen av taxeintäkterna enligt alternativ B beräknas medföra ett positivt utfall för 2024 vilket förändrar skulden till abonnenterna till – 25 mnkr. Skulden kommer därför att behöva återställas helt under 2025 och 2026. Förslaget innehåller därför också lägre ökningar med knappt 5 procent för 2025 och för 2026 för att upprätthålla en god nivå på skulden till abonnenterna.

De osäkerheter och risker som i april redovisades i verksamhetsnomineringar inför budget 2024–2026 är fortfarande aktuella. På kort sikt är det osäkerheten i gjorda antaganden avseende investeringsprojekten som kan få stor påverkan på resultatet. Osäkerhetsfaktorerna är i vilken utsträckning planerade investeringsprojekt kan påbörjas och tas i drift enligt tidplan vilket påverkar kapitaltjänstkostnaderna. Personalkostnader är en stor budgetpost. Vi ser ett långsiktigt behov av VA-investeringar på en fortsatt hög nivå och behöver hitta en strategi för att anpassa personalvolym och arbetssätt efter nödvändiga investeringar. Ytterligare en post som är viktig för kostnadsutvecklingen är förändringen av räntenivån under perioden. På lite längre sikt planerar Gryaab att genomföra en utbyggnad för att klara nya, skärpta utsläppskrav. Detta kommer att påverka VA-avgifterna från ungefär år 2030 och framåt.

Under 2023 har investeringstakten inte fullt ut uppnått den planerade nivån men har ökat mycket jämfört med de senaste åren. Effekterna av att investeringstakten inte når den budgeterade nivån blir lägre kostnader för personal, avskrivningar och ränta. Prognosen för 2023 visar också lägre personalkostnader med 10 mnkr jämfört med budget. Däremot förväntas kostnaderna för avskrivningar och räntor har ökat mer trots att investeringstakten inte uppnåtts. Avskrivningar uppstår ofta först när en investering är klar och har därför en eftersläpande effekt och under året har flera investeringar blivit klara, aktiverats och börjat skrivas av. För 2023 ökar därför avskrivningarna med 4 mnkr enligt prognosen. När det gäller ökande kostnader för räntor så påverkas den mestadels av räntesatsen och för 2023 ökar räntekostnaderna med cirka 17 mnkr enligt prognos jämfört med budget. Detta trots att några av de nya lånen inte tecknats eftersom investeringstakten inte uppnåtts fullt ut för året.

Förslag till intäktsförändring avseende anläggningsavgifter

Kretslopp och vatten utvidgar sitt verksamhetsområde och bygger nytt ledningsnät för att ansluta nya kunder, detta utgör 20–25 procent av förvaltningens totala investeringsvolym de närmaste tre åren. Denna VA-utbyggnad genomförs i tre olika typer av projekt:

- Exploateringsinvesteringar - nya detaljplaneområden som initieras och genomförs samordnat av staden,
- VA-upprustning - ledningsnät byggs till områden med befintlig bebyggelse för att ersätta enskilda anläggningar, initieras och genomförs av Kretslopp och vatten för att efterleva vattentjänstlagens krav på allmän VA-anläggning i samlad bebyggelse,
- Förtätningar - servisledning till nya avstyckningar, initieras av fastighetsägaren och genomförs av Kretslopp och vatten.

En del av dessa investeringskostnader finansieras med anläggningsavgifter, som betalas av de fastigheter som får en ny anslutning till allmänt ledningsnät. Den del av kostnaderna som inte täcks av anläggningsavgifter finansieras via bruksavgifterna, den årliga avgift som betalas av alla abonnenter. Kostnadstäckningen i de tre typerna av VA-utbyggnad skiljer sig mycket åt.

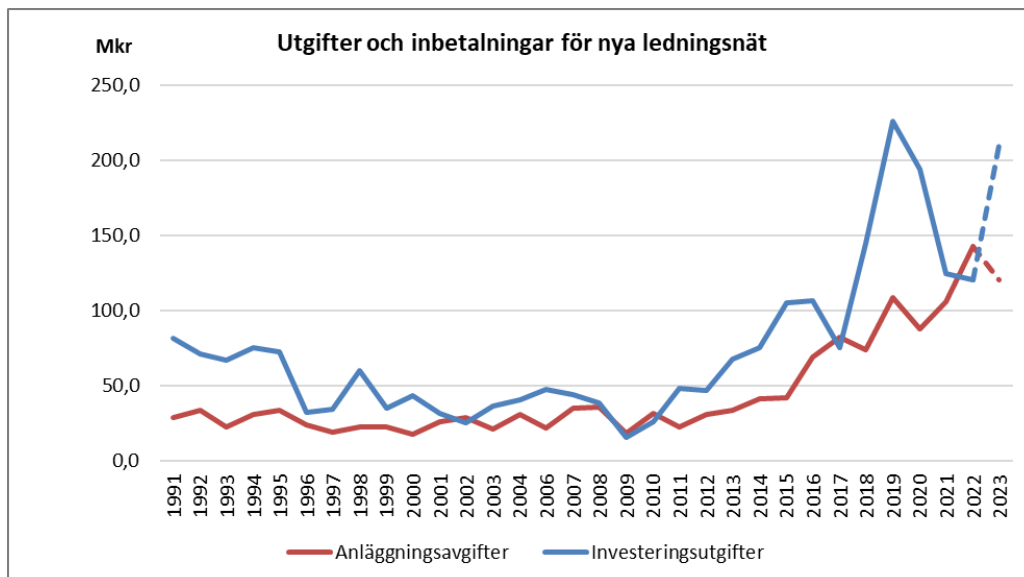
Förtätningar innebär normalt bara en liten kostnad för att bygga servisledning, ledningsnätet i gatan finns redan byggt sedan tidigare, intäkter från dessa anslutningar brukar stå för ungefär hälften av den totala intäkten från anläggningsavgifter.

Exploateringsprojekt, som står för i snitt 80 procent av kostnaderna, ger knappt 50 procent av intäkterna enligt medelvärde för de senaste fem åren. En anledning till detta är att när man bygger nya hus på fastigheter som tidigare varit bebyggda och haft en VA-anslutning så är en stor del av anläggningsavgiften betald tidigare, endast avgift för tillkommande kapacitet kan debiteras.

Va-upprustningsprojekt brukar omfatta 10–15 procent av kostnaderna för VA-utbyggnad men bara 3–5 procent av intäkterna. I dessa områden ligger bebyggelsen ofta glest med stadens mått mätt och det krävs lång ledningsdragning per fastighet.

Sedan 2018 arbetar förvaltning med målsättningen att enligt beslut i Kommunfullmäktige 2018-12-20 § 18 anpassa intäkterna från anläggningsavgifter så de täcker 70 procent av investeringsutgifterna för att bygga nytt ledningsnät och ansluta nya kunder. Varje år redovisas också, i samband med verksamhetsnomineringarna på våren, en långsiktig plan för vilken taxautveckling som bedöms nödvändig för att följa den investeringsplan som redovisas vid samma tillfälle.

Det har varit en stadig ökning av utbyggnad av nya ledningsnät sedan år 2010, under denna period främst inom exploateringsprojekt, se diagram nedan. Anläggningsavgifterna har också höjts relativt kraftigt de senaste åren - till 2023 var höjningen 5 procent, till 2022 var den 20 procent, under perioden 2019–2021 var höjningen 10 procent varje år. För perioden 2020 - 2022 uppnåddes för första gången sedan 2012 en kostnadstäckning som överstiger 70 procent räknat som 3-årsmedelvärde.

Alla belopp i respektive års penningvärde

I verksamhetsnomineringar inför budget 2024–2026 föreslog förvaltningen att taxeintäkterna för VA-verksamhetens anläggningsavgifter tillåts öka från året innan med 0–4 procent varje år under perioden 2024 – 2026.

Förvaltningen föreslår en långsiktig plan för anläggningsavgifter 2024–2033 utformas så att avgifterna löpande uppnår cirka 70 procents kostnadstäckning som ett rullande treårsmedelvärde. Beräkningarna baseras på de investeringsvolymerna och de tidplaner som redovisats i förvaltningens nominering våren 2023, planen för taxehöjning, som redovisas i tabellen nedan, har justerats med anledning av sänkt prognos för intäkter från anläggningsavgifter.

Plan för anläggningsavgifter för år 2024 till 2033 (B=budget, P=Prognos)

	B 2023	P 2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Investeringsutgifter för nya ledningsnät	213	210	220	244	252	250	250	250	250	250	250	250
Taxehöjning - förslag			4%	10%	10%	10%	8%	3%	0%	0%	0%	0%
Kostnadstäckning												
Respektive år	79%	55%	57%	53%	57%	63%	68%	70%	70%	70%	70%	70%
Rullande 3-årsmedelvärde	94%	87%	77%	56%	56%	58%	63%	67%	69%	70%	70%	70%
Rullande 15-årsmedelvärde	64%	64%	62%	60%	60%	61%	62%	62%	64%	64%	64%	65%

Analysmodellen som används beräknar kostnadstäckningen varje enskilt år samt som rullande treårs- respektive 15-årsmedelvärden. Utfall beräknat som rullande treårsmedelvärde är den gängse uppföljningsmetoden i VA-branschen. Utfall beräknat som rullande 15-årsmedelvärde är ett sätt att illustrera ett generationsperspektiv.

Förslaget innebär att avgifterna tillåts öka från året innan med 4 procent 2024 samt 10 procent både 2025 och 2026.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Brukningssavgifter

Förvaltningens förslag innebär att intäkterna höjs men att de olika avgifterna höjs olika mycket. Avgifterna kan grupperas i olika typer av avgift, såsom fast eller rörlig avgift, och enligt de olika ändamålen dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Dagvattnets andel av totalkostnaden, beräknat som 5-årsmedelvärde, ökar. Det är inte något stor förändring under 2023 utan en successiv ökning de senaste åren. Dagvattnets ökande andel av kostnaderna medför att spillvattnets andel minskar.

Kostnaderna för att producera dricksvatten består mestadels av fasta kostnader och påverkas därför inte så mycket av kunders förbrukning av dricksvatten. Ökningen av de rörliga avgifterna för dricksvatten och spillvatten orsakas av att försäljning av dricksvatten minskar vilket innebär att priset per liter måste öka för att kompensera minskade volymer. Det är därför som rörliga avgifter ökar mer än de fasta priserna (se tabell nedan).

Den största orsaken till att de rörliga avgifterna ökar är att försäljningen av dricksvatten minskar. Brukarna förbrukar alltså mindre vatten per person. Varför förbrukningen har minskat under de senaste åren är inte helt fastställt. En orsak kan vara ett medvetet beteende hos brukarna för att man vill spara på vattnet av miljöskäl. Förbrukningsförändringen påverkas också av att tekniska upprustningar i nya och upprustade bostäder ger minskad förbrukning. Tabellen nedan visar

vilken procentuell förändring som avgifterna föreslås få jämfört med avgifter för 2023. Exemplet är beräknat utifrån alternativ A.

Procentuell förändring 2024	Typ av avgift	
Ändamål	Fast	Rörlig
Dricksvatten	12,4%	15,3%
Spillvatten	9,8%	13,0%
Dagvatten	14,0%	

Detta innebär att höjning av årsavgiften inte blir samma för alla kunder, utan blir olika beroende på vilka tjänster som används. De som bara har spillvattentjänsten till exempel, kommer att få en relativt låg ökning av avgifterna för 2024. Typhus A ökar med 90 kronor per månad och Typhus B ökar med 49 kr per månad och lägenhet.

Förvaltningens förslag till nya bruksavgifter för alternativ A och B innebär följande förändring av den årliga avgiften för två kundtyper:

Typ av fastighet Alternativ A	Förslag 2024	Avgift 2023	Förändring	
	[kr]	[kr]	[kr]	[%]
Villa (typhus A)	9 359	8 275	1 084	13,1%
Flerfamiljshus med 15 lägenheter (typhus B)	73 703	64 897	8 806	13,6%

Typ av fastighet Alternativ B	Förslag 2024	Avgift 2023	Förändring	
	[kr]	[kr]	[kr]	[%]
Villa (typhus A)	9 828	8 275	1 553	18,8%
Flerfamiljshus med 15 lägenheter (typhus B)	77 405	64 897	12 508	19,3%

Anläggningsavgifter

Det är förvaltningens avsikt att även för taxa 2024 utforma prislistan på så sätt att alla delarna av anläggningstaxan höjs lika mycket. Förvaltningens förslag till nya anläggningsavgifter innebär följande förändring för två kundtyper:

Typ av fastighet	Förslag 2024	Avgift 2023	Förändring	
	[kr]	[kr]	[kr]	[%]
Villa (typhus A)	332 750	320 000	12 750	4,0

Typ av fastighet	Förslag 2024	Avgift 2023	Förändring	
	[kr]	[kr]	[kr]	[%]
Flerfamiljshus med 15 lägenheter (typhus B)	814 625	781 250	33 375	4,3

Nedan följer en jämförelse med andra kommuner avseende taxenivåer för 2023.

Brukningsavgifter

När det gäller de årliga avgifterna till villor (Typhus A) så ligger Göteborg på plats 100 av alla 290 kommuner i Sverige. Vid en jämförelse med de 18 kommunerna som överstiger 100 000 invånare så ligger Göteborg på övre medel och vid en jämförelse med kommunerna i GR så är Göteborg en av de billigaste kommunerna. För avgifter avseende lägenhetshus (Typhus B) hamnar Göteborg på plats 52 av alla kommuner i Sverige. I förhållande till de större kommunerna ligger Göteborgs avgifter som en medelkommun och som en av de billigaste kommunerna i Göteborgsregionen.

Flera av de större kommunerna aviserar ökningar mellan 20–27% för 2024 även om inga kommuner har beslutat om nya taxor för 2024. Det stora investeringsbehovet och därmed kostnadsökningen inom VA-sektorn ser ut att medföra kraftiga ökningar av VA-taxan på många håll i VA-Sverige.

Anläggningsavgifter

När det gäller de årliga avgifterna till villor (Typhus A) så ligger Göteborg högst bland de 18 kommunerna som överstiger 100 000 invånare. Tillsammans med Kungsbacka och Tjörn ligger vi i topp vid en jämförelse med kommunerna i Göteborgsregionen (GR).

För avgifter avseende lägenhetshus (Typhus B) är bilden mer blandad. I förhållande till de större kommunerna ligger Göteborgs avgifter näst högst men inom GR ligger Göteborg på den nedre halvan.

Jämförelser av Göteborgs avgiftsnivåer med andra kommuner återfinns i bilaga 3 och jämförelser över perioden 2019 – 2026 finns redovisade i bilaga 4.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Vatten är vår viktigaste naturresurs. Utan en stabil vattenförsörjning och en välfungerande avloppshantering blir ett samhälle snabbt mycket sårbart. Vår ekonomi, välfärd, miljö och befolkning är helt beroende av att rent vatten kommer ur kranen, att smutsigt vatten renas och att regnvattnet tas omhand.

Expedieringskrets

Kommunstyrelsen

Bilaga 1

Förslag till prislista för alternativ A att gälla från 2024-01-01

Brukningsavgifter

Fast avgift för dricksvatten och spillvatten

För småhusfastighet erläggs fast avgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Den fasta avgiften för Övrig fastighet baseras på vattenmätarens storlek, uttryckt som nominell kapacitet. Självavläsningsrabatten på 100 kronor som tidigare medgavs om kunden själv läste av vattenmätaren är borttagen från och med 1 januari 2023.

Mätarstorlek	Dricksvatten		Spillvatten		Dricksvatten och spillvatten	
	Utan moms	Med moms	Utan moms	Med moms	Utan moms	Med moms
Kronor per mätare och år						
Småhus	1 449	1 811	1 161	1 451	2 610	3 262
qn 2,5	3 478	4 348	2 785	3 481	6 263	7 829
qn 6	8 351	10 439	6 687	8 359	15 038	18 798
qn 10	13 917	17 397	11 143	13 929	25 061	31 326
Dn 50	17 396	21 745	13 928	17 411	31 324	39 155
Dn 80	44 537	55 672	35 661	44 576	80 198	100 247
Dn 100	66 805	83 507	53 491	66 863	120 296	150 370
Dn 150	149 614	187 017	119 793	149 741	269 407	336 758

Fast avgift för dagvatten

För småhusfastighet erläggs fast avgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. När två, tre eller fyra småhusfastigheter delar dagvattensservis erlägger varje fastighet en småhusavgift. Den fasta avgiften för Övrig fastighet baseras på servisledningens dimension.

Servicedimension dagvatten	Kronor per serviceanslutning och år	
	Utan moms	Med moms
Småhus	1 993	2 491
0-160 mm	7 975	9 969
175-180 mm	10 246	12 807
200 mm	12 530	15 663
215-225 mm	17 947	22 434
250 mm	19 079	23 848
300-315 mm	31 901	39 876
350 mm	43 424	54 280
375-380 mm	49 848	62 310
400 mm	56 717	70 897
450 mm	71 781	89 726
500 mm	88 618	110 773
600 mm	127 611	159 514
800 mm	226 866	283 582
1000 mm	354 473	443 092
1200 mm	510 445	638 057
2000 mm	1 417 901	1 772 376

Fast avgift för vattenmätare i brunn

Fastigheter som har vattenmätare placerad i brunn betalar dessutom en årlig avgift för de merkostnader som uppkommer i samband med byte av sådan mätare. Avgift debiteras per brunn, om det finns flera mätare i samma brunn debiteras avgift efter den största mätaren.

Mätarstorlek		
Kronor per mätarbrunn och år	Utan moms	Med moms
Småhus	600	750
qn 2,5	600	750
qn 6, qn 10	1200	1500
DN 50, DN 80, DN 100	1800	2250

Rörlig avgift för dricksvatten och spillvatten

Den rörliga avgiften beror på vilken dricksvattenmängd som har mätts upp. För småhusfastighet där vattenförbrukningen inte mäts eller som har egen vattentäkt beräknas rörlig avgift för dricksvatten och/eller spillvatten för 100 m³ per år. För Övrig fastighet beräknas avgiften för 1 500 m³ per år.

Mätarstorlek		
Kronor per kubikmeter	Utan moms	Med moms
Dricksvatten	9,57	11,96
Spillvatten	9,68	12,10
Dricksvatten och spillvatten	19,25	24,06

Dagvatten från allmän plats

Avgift för dagvatten från sådan allmän platsmark som är avsedd för hela stadens behov betalas av den som förvaltar marken. Avgiften baseras på hur stor yta som är ansluten till den allmänna anläggningen och om ytan är hårdgjord eller inte.

Typ av yta		
Kronor per kvadratmeter och år	Utan moms	
Hårdgjord yta		2,49
Ej hårdgjord yta		0,92

Andra avgifter

När fastighetsägaren har beställt en åtgärd, eller när fastighetsägaren inte har uppfyllt sina skyldigheter i något avseende, debiteras avgifter enligt nedan.

Åtgärd	Kronor per åtgärd	
	Utan moms	Med moms
Nedtagning, inklusive uppsättning, av vattenmätare på kundens begäran: qn 2,5, qn 6, qn 10 DN 50 Sommarmätare	1 020 2 301 1 612	1 276 2 876 2 015
Kontroll av vattenmätare på kundens begäran, mätaren felfri: qn 2,5, qn6, qn 10 DN50, DN 80 DN 100 och större	1 677 2 951 4 108	2 096 3 688 5 135
Byte av sönderfrusen eller skadad vattenmätare eller ersättning vid förkommen vattenmätare: qn 2,5 qn 6 qn 10 DN50	1 501 1 800 2 242 4 920	1 877 2 250 2 803 6 150
Förgävesbesök vid avtalad tid för uppsättning, byte eller avläsning av vattenmätare eller åtgärd avseende LTA-pump	650	812
Avgift för pulsmätare	689 kr/år	861 kr/år
Avstängning och påsläpp av vatten efter beställning från kund: - helgfri måndag – fredag kl 07.30 – 16.00 - övrig tid	1 300 2 080	1 625 2 600
Hyra av vattenmätare: qn 2,5 qn 6 qn 10 DN50 DN 80 DN 100 DN 150	3,77 kr/dag 5,13 kr/dag 6,89 kr/dag 17,35 kr/dag 20,28 kr/dag 28,01 kr/dag 42,05 kr/dag	4,71 kr/dag 6,42 kr/dag 8,61 kr/dag 21,69 kr/dag 25,35 kr/dag 35,02 kr/dag 52,57 kr/dag

Anläggningsavgifter

Servisavgift

Avgiften avser tre framdragna servisledningar i samma schakt i samband med utbyggnad av ledningsnät, normalt en för dricksvatten, spillvatten respektive dagvatten. Schaktöppningsavgift tillkommer per schakt när servisledningar utförs efter beställning från fastighetsägare och ansluts i efterhand till ett befintligt allmänt ledningsnät. Om servisledningen är längre än normalt betalar man extra för den sträcka som överstiger 10 meter.

Servisavgift	Utan moms (kr)	Med moms (kr)
Småhus och Allmän plats	110 000	137 500
Övrig fastighet	173 000	216 250
Schaktöppningsavgift för Småhus och Allmän plats	54 000	67 500
Schaktöppningsavgift för Övrig fastighet	92 000	115 000
Lång servis för Småhus, kronor per meter överstigande 10 m	11 000	13 750
Lång servis för Övrig fastighet och Allmän plats, kronor per meter överstigande 10 m	18 000	22 500

Förbindelsepunktsavgift för dricksvatten och spillvatten

För småhusfastighet erläggs för varje småhus med egen förbindelsepunkt för vatten, förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Två eller fler småhusfastigheter som delar förbindelsepunkt erlägger avgift för ”Övrig fastighet”. Avgiften för Övrig fastighet baseras på vattenmätarens storlek, uttryckt som nominell kapacitet enligt tabell.

Förbindelsepunktsavgift V / S	Utan moms (kr)	Med moms (kr)
Småhus	66 500	83 125
qn 2,5	172 000	215 000
qn 6	414 000	517 500
qn 10	691 000	863 750
DN 50	863 000	1 078 750
DN 80	2 208 000	2 760 000
DN 100	3 315 000	4 143 750

Förbindelsepunktsavgift för dagvatten

För småhusfastighet erläggs för varje småhus med egen förbindelsepunkt för dagvatten, förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan.

När två, tre eller fyra småhusfastigheter delar förbindelsepunkt för dagvatten erlägger varje småhus förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Fem eller fler småhusfastigheter som delar förbindelsepunkt för dagvatten erlägger avgift för ”Övrig fastighet”.

Avgiften för Övrig fastighet baseras på dagvattensservisens dimension. Större dimensioner än de som anges i tabellen debiteras avgift enligt kalkyl.

Förbindelsepunktsavgift D	<i>Utan moms (kr)</i>	<i>Med moms (kr)</i>
Småhus	14 500	18 125
150 / 160 mm	59 500	74 375
200 mm	94 000	117 500
215 / 225 mm	135 000	168 750
250 mm	143 000	178 750
300 / 315 mm	235 000	293 750
400 mm	415 000	518 750
500 mm	650 000	812 500

Tomtyteavgift

Tomtyteavgift erläggs normalt för de tre ändamålen dricksvatten, spillvatten och dagvatten enligt tabellen nedan. Samma avgift betalas i förekommande fall för tillkommande tomtyta.

Tomtyteavgift	<i>Utan moms (kr/m²)</i>	<i>Med moms (kr/m²)</i>
Anslutning av tre ändamål	94,00	117,50

Bilaga 2

Förslag till prislista för alternativ B att gälla från 2024-01-01

Brukningsavgifter

Fast avgift för dricksvatten och spillvatten

För småhusfastighet erläggs fast avgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Den fasta avgiften för Övrig fastighet baseras på vattenmätarens storlek, uttryckt som nominell kapacitet. Självavläsningsrabatten på 100 kronor som tidigare medgavs om kunden själv läste av vattenmätaren är borttagen från och med 1 januari 2023.

Mätarstorlek	Dricksvatten		Spillvatten		Dricksvatten och spillvatten	
	Utan moms	Med moms	Utan moms	Med moms	Utan moms	Med moms
Kronor per mätare och år						
Småhus	1 518	1 898	1 219	1 524	2 738	3 422
qn 2,5	3 650	4 563	2 920	3 650	6 570	8 213
qn 6	8 756	10 945	7 012	8 765	15 768	19 710
qn 10	14 596	18 245	11 687	14 609	26 284	32 855
Dn 50	18 243	22 803	14 607	18 259	32 850	41 063
Dn 80	46 705	58 382	37 394	46 743	84 100	105 125
Dn 100	70 054	87 567	56 093	70 117	126 147	157 684
Dn 150	156 895	196 119	125 626	157 032	282 521	353 151

Fast avgift för dagvatten

För småhusfastighet erläggs fast avgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. När två, tre eller fyra småhusfastigheter delar dagvattenservis erlägger varje fastighet en småhusavgift. Den fasta avgiften för Övrig fastighet baseras på servisledningens dimension.

Servicedimension dagvatten	Kronor per serviceanslutning och år	
	Utan moms	Med moms
Småhus	2 095	2 619
0-160 mm	8 384	10 480
175-180 mm	10 768	13 459
200 mm	13 169	16 462
215-225 mm	18 863	23 579
250 mm	20 053	25 066
300-315 mm	33 533	41 916
350 mm	45 643	57 054
375-380 mm	52 396	65 495
400 mm	59 615	74 519
450 mm	75 453	94 316
500 mm	93 148	116 435
600 mm	134 134	167 667
800 mm	238 462	298 077
1000 mm	372 596	465 745
1200 mm	536 539	670 674
2000 mm	1 490 386	1 862 983

Fast avgift för vattenmätare i brunn

Fastigheter som har vattenmätare placerad i brunn betalar dessutom en årlig avgift för de merkostnader som uppkommer i samband med byte av sådan mätare. Avgift debiteras per brunn, om det finns flera mätare i samma brunn debiteras avgift efter den största mätaren.

Mätarstorlek		
Kronor per mätarbrunn och år	Utan moms	Med moms
Småhus	629	787
qn 2,5	629	787
qn 6, qn 10	1258	1573
DN 50, DN 80, DN 100	1888	2360

Rörlig avgift för dricksvatten och spillvatten

Den rörliga avgiften beror på vilken dricksvattenmängd som har mätts upp. För småhusfastighet där vattenförbrukningen inte mäts eller som har egen vattentäkt beräknas rörlig avgift för dricksvatten och/eller spillvatten för 100 m³ per år. För Övrig fastighet beräknas avgiften för 1 500 m³ per år.

Mätarstorlek		
Kronor per kubikmeter	Utan moms	Med moms
Dricksvatten	10,04	12,55
Spillvatten	10,14	12,68
Dricksvatten och spillvatten	20,18	25,23

Dagvatten från allmän plats

Avgift för dagvatten från sådan allmän platsmark som är avsedd för hela stadens behov betalas av den som förvaltar marken. Avgiften baseras på hur stor yta som är ansluten till den allmänna anläggningen och om ytan är hårdgjord eller inte.

Typ av yta		
Kronor per kvadratmeter och år	Utan moms	
Hårdgjord yta		2,61
Ej hårdgjord yta		0,97

Andra avgifter

När fastighetsägaren har beställt en åtgärd, eller när fastighetsägaren inte har uppfyllt sina skyldigheter i något avseende, debiteras avgifter enligt nedan.

Åtgärd	Kronor per åtgärd	
	Utan moms	Med moms
Nedtagning, inklusive uppsättning, av vattenmätare på kundens begäran: qn 2,5, qn 6, qn 10 DN 50 Sommarmätare	1 020 2 301 1 612	1 276 2 876 2 015
Kontroll av vattenmätare på kundens begäran, mätaren felfri: qn 2,5, qn6, qn 10 DN50, DN 80 DN 100 och större	1 677 2 951 4 108	2 096 3 688 5 135
Byte av sönderfrusen eller skadad vattenmätare eller ersättning vid förkommen vattenmätare: qn 2,5 qn 6 qn 10 DN50	1 501 1 800 2 242 4 920	1 877 2 250 2 803 6 150
Förgävesbesök vid avtalad tid för uppsättning, byte eller avläsning av vattenmätare eller åtgärd avseende LTA-pump	650	812
Avgift för pulsmätare	689 kr/år	861 kr/år
Avstängning och påsläpp av vatten efter beställning från kund: - helgfri måndag – fredag kl 07.30 – 16.00 - övrig tid	1 300 2 080	1 625 2 600
Hyra av vattenmätare: qn 2,5 qn 6 qn 10 DN50 DN 80 DN 100 DN 150	3,77 kr/dag 5,13 kr/dag 6,89 kr/dag 17,35 kr/dag 20,28 kr/dag 28,01 kr/dag 42,05 kr/dag	4,71 kr/dag 6,42 kr/dag 8,61 kr/dag 21,69 kr/dag 25,35 kr/dag 35,02 kr/dag 52,57 kr/dag

Anläggningsavgifter

Servisavgift

Avgiften avser tre framdragna servisledningar i samma schakt i samband med utbyggnad av ledningsnät, normalt en för dricksvatten, spillvatten respektive dagvatten. Schaktöppningsavgift tillkommer per schakt när servisledningar utförs efter beställning från fastighetsägare och ansluts i efterhand till ett befintligt allmänt ledningsnät. Om servisledningen är längre än normalt betalar man extra för den sträcka som överstiger 10 meter.

Servisavgift	Utan moms (kr)	Med moms (kr)
Småhus och Allmän plats	110 000	137 500
Övrig fastighet	173 000	216 250
Schaktöppningsavgift för Småhus och Allmän plats	54 000	67 500
Schaktöppningsavgift för Övrig fastighet	92 000	115 000
Lång servis för Småhus, kronor per meter överstigande 10 m	11 000	13 750
Lång servis för Övrig fastighet och Allmän plats, kronor per meter överstigande 10 m	18 000	22 500

Förbindelsepunktsavgift för dricksvatten och spillvatten

För småhusfastighet erläggs för varje småhus med egen förbindelsepunkt för vatten, förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Två eller fler småhusfastigheter som delar förbindelsepunkt erlägger avgift för ”Övrig fastighet”. Avgiften för Övrig fastighet baseras på vattenmätarens storlek, uttryckt som nominell kapacitet enligt tabell.

Förbindelsepunktsavgift V / S	Utan moms (kr)	Med moms (kr)
Småhus	66 500	83 125
qn 2,5	172 000	215 000
qn 6	414 000	517 500
qn 10	691 000	863 750
DN 50	863 000	1 078 750
DN 80	2 208 000	2 760 000
DN 100	3 315 000	4 143 750

Förbindelsepunktsavgift för dagvatten

För småhusfastighet erläggs för varje småhus med egen förbindelsepunkt för dagvatten, förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan.

När två, tre eller fyra småhusfastigheter delar förbindelsepunkt för dagvatten erlägger varje småhus förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Fem eller fler småhusfastigheter som delar förbindelsepunkt för dagvatten erlägger avgift för ”Övrig fastighet”.

Avgiften för Övrig fastighet baseras på dagvattensservisens dimension. Större dimensioner än de som anges i tabellen debiteras avgift enligt kalkyl.

Förbindelsepunktsavgift D	<i>Utan moms (kr)</i>	<i>Med moms (kr)</i>
Småhus	14 500	18 125
150 / 160 mm	59 500	74 375
200 mm	94 000	117 500
215 / 225 mm	135 000	168 750
250 mm	143 000	178 750
300 / 315 mm	235 000	293 750
400 mm	415 000	518 750
500 mm	650 000	812 500

Tomtyteavgift

Tomtyteavgift erläggs normalt för de tre ändamålen dricksvatten, spillvatten och dagvatten enligt tabellen nedan. Samma avgift betalas i förekommande fall för tillkommande tomtyta.

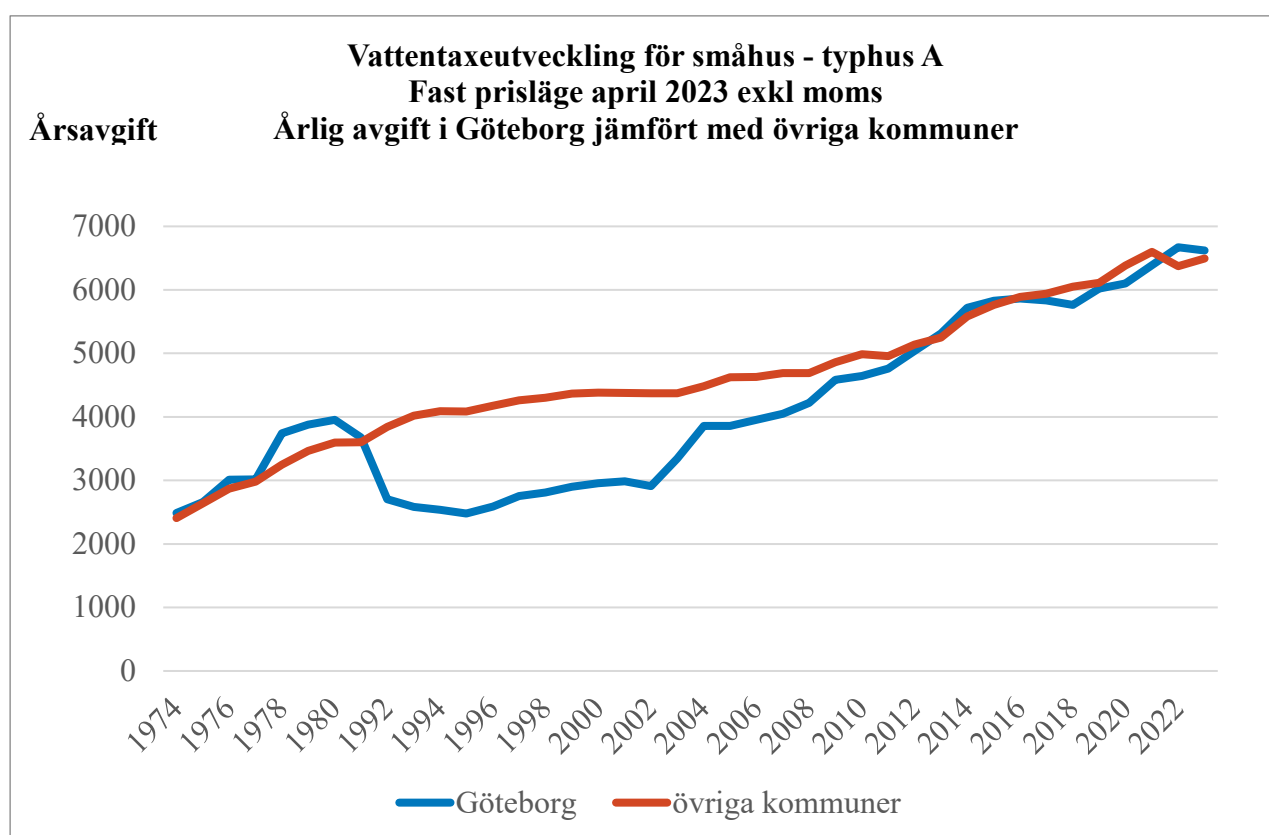
Tomtyteavgift	<i>Utan moms (kr/m²)</i>	<i>Med moms (kr/m²)</i>
Anslutning av tre ändamål	94,00	117,50

Bilaga 3

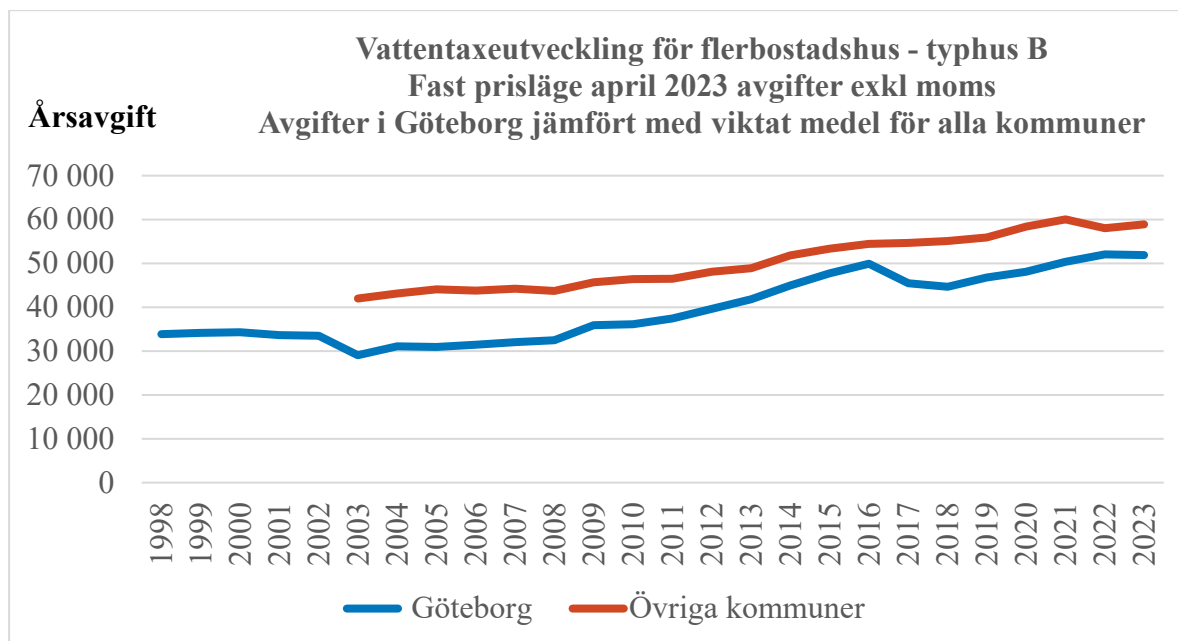
Statistik över taxor i andra kommuner

Historik

VA-taxeutvecklingen ser lite annorlunda ut för Göteborg jämfört med övriga kommuner i Sverige. Taxeutvecklingen var lägre i Göteborg framför allt under 90-talet då va-utbyggnaden inte var lika omfattande i Göteborg som i övriga Sverige. Nedan visas utvecklingen för typhus A som visar avgiften för ett småhus eller villa som förbrukar 150 m3 vatten per år och betalar för vatten, spill och dagvatten. Årsavgifterna i tabellen har räknats om till dagens värde för en jämförelse.

Utvecklingen för typhus B som försöker spegla en flerbostadsfastighet med 15 lägenheter och betalar för vatten spill och dag. Fastigheten antas förbruka 2000 m3 vatten per år.

Taxa för 2024

Vissa kommuner har redan aviserat vilka justeringar av taxan som är föreslagna för 2024. Till exempel förslår Stockholm Vatten och Avfall att höja VA brukningstaxa med 25%. Ökningen av bruksavgiften per månad för ett typhus A blir 188 kr/mån och för typhus B 60 kr/mån/lägenhet,

Anläggningsavgiften föreslås höjas med 14% till 296 tkr för typhus A och 763 tkr för typhus B.

Förslaget är ännu inte beslutat.

Taxa för 2023

Uppgifterna nedan är hämtade från Svenskt Vattens årliga statistikinsamling, och avser kommunernas avgifter för år 2023.

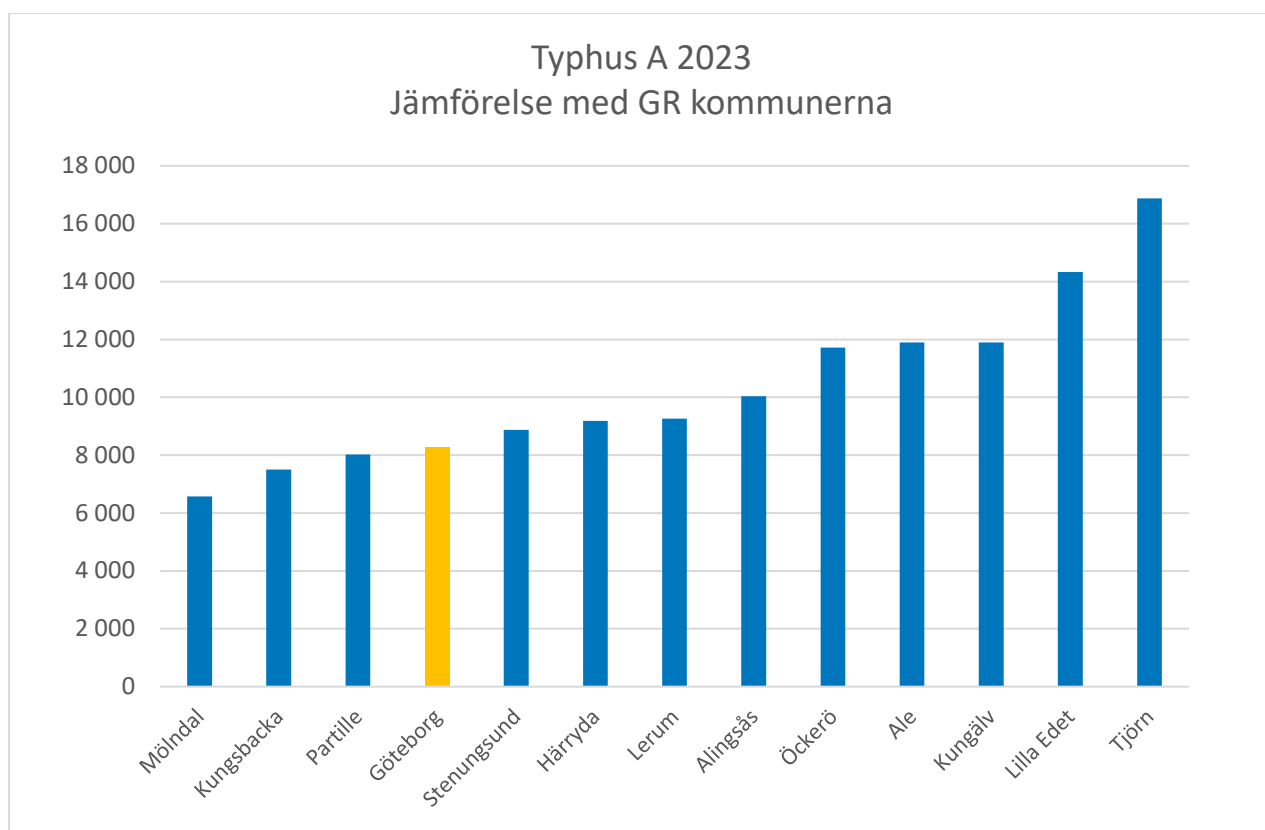
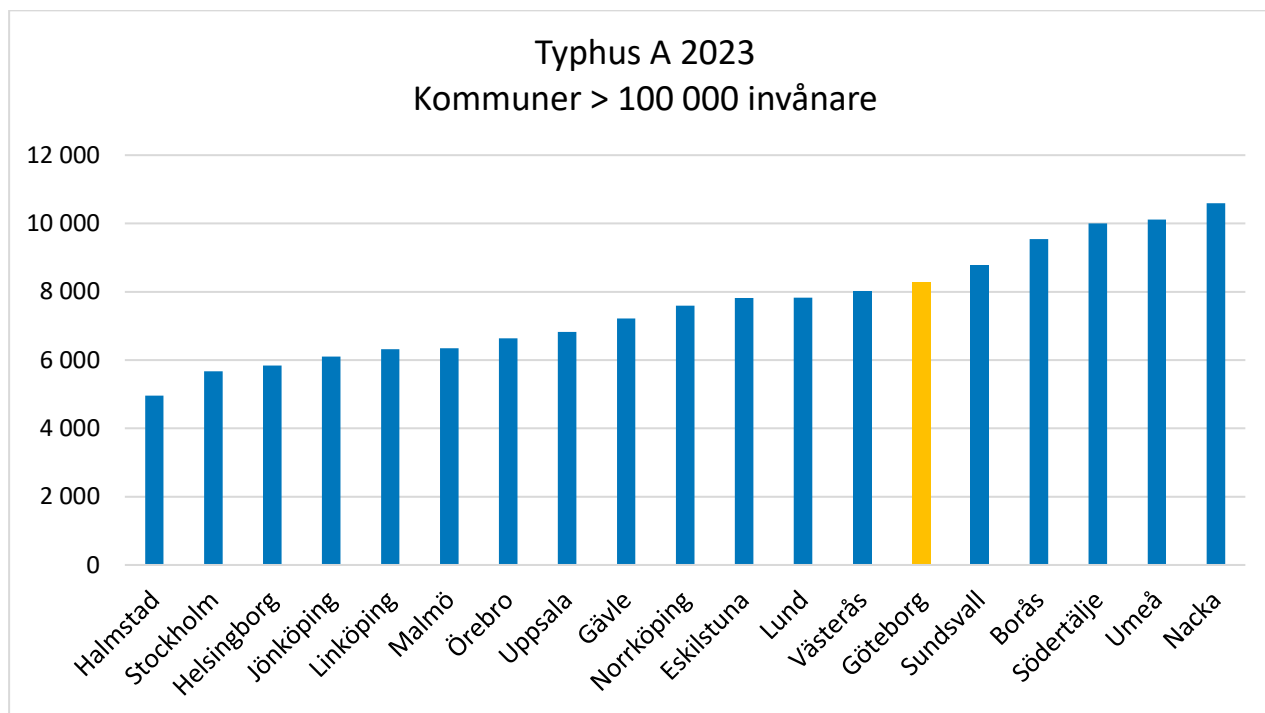
Jämförelser för ett hushåll i villa (typhus A)

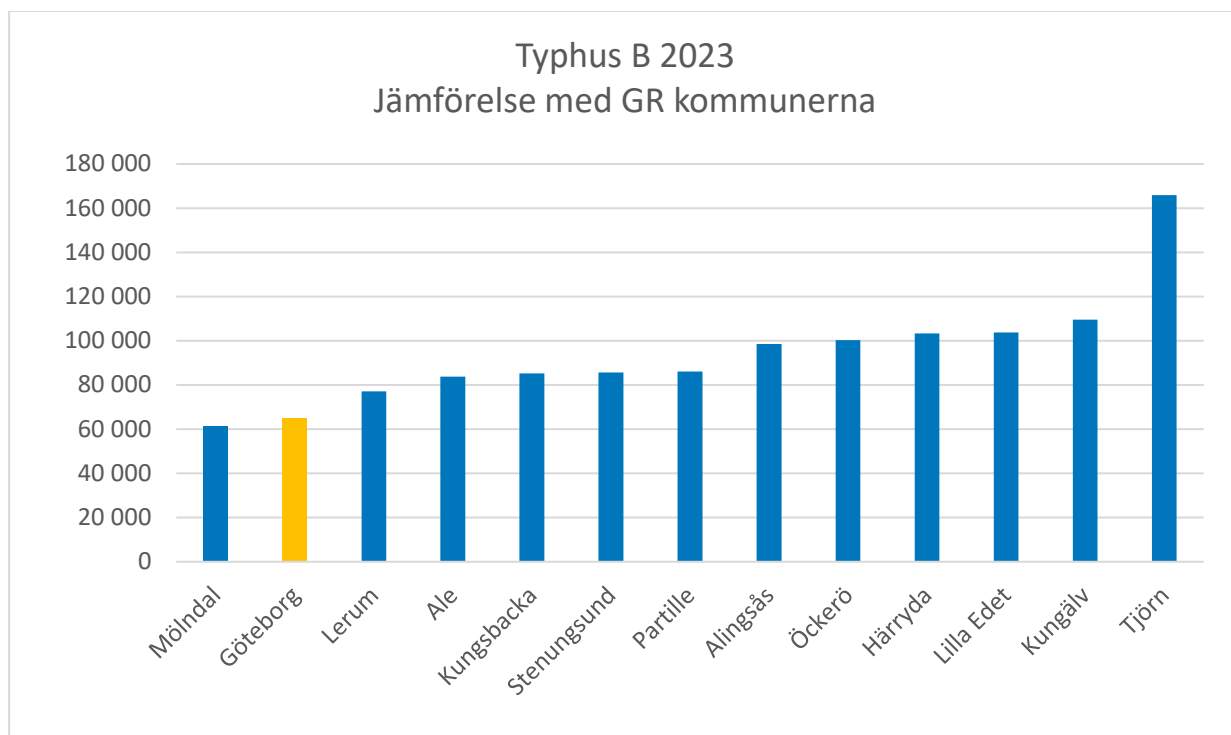
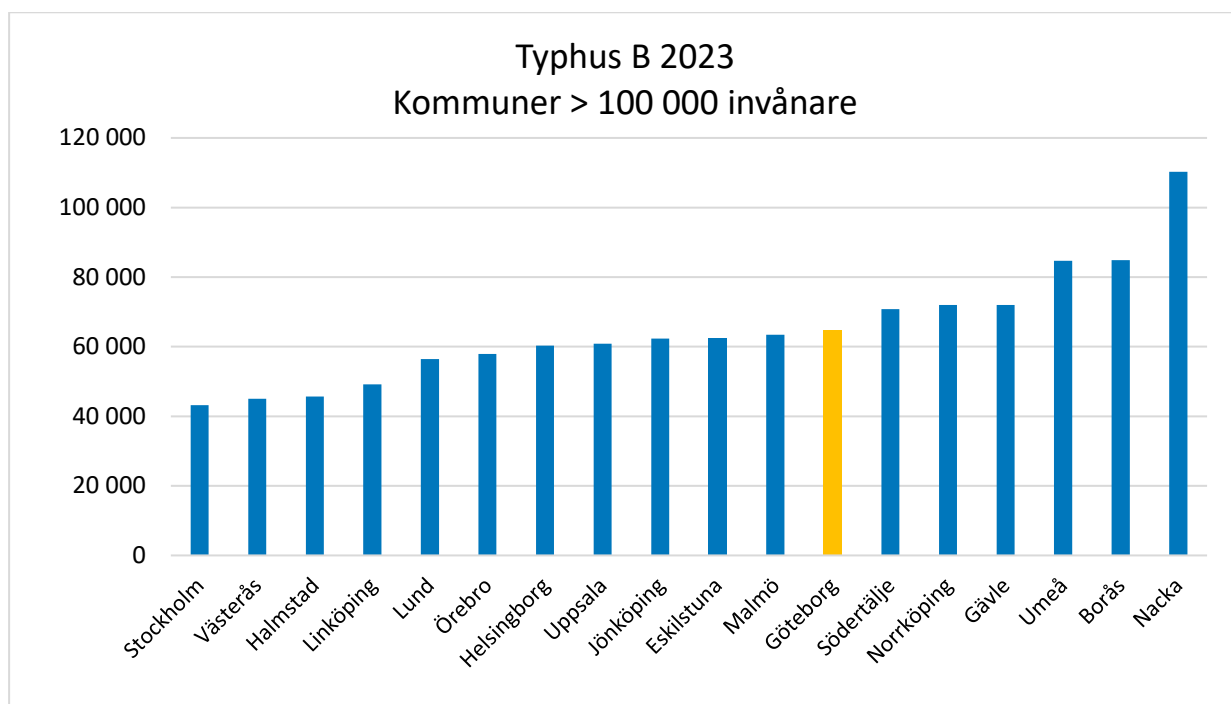
Jämförelsen görs för en fiktiv fastighet, typhus A, som definieras som ett småhus med en tomtyta som är 800 m² och som är ansluten till alla tre ändamålen vatten, spillvatten och dagvatten. Typhus A har den minsta sortens vattenmätare som kallas q_{n2,5} och en årlig vattenförbrukning på 150 m³.

Jämförelser för ett hus med 15 lägenheter (typhus B)

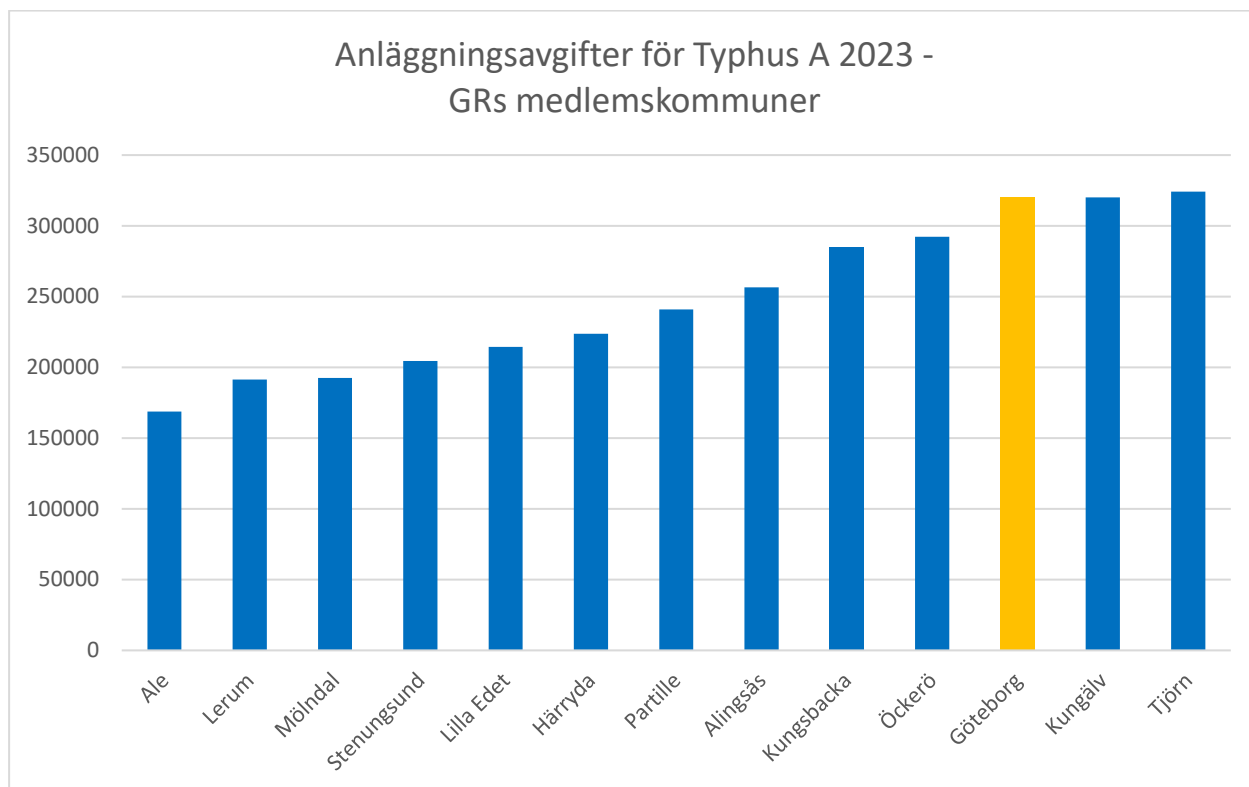
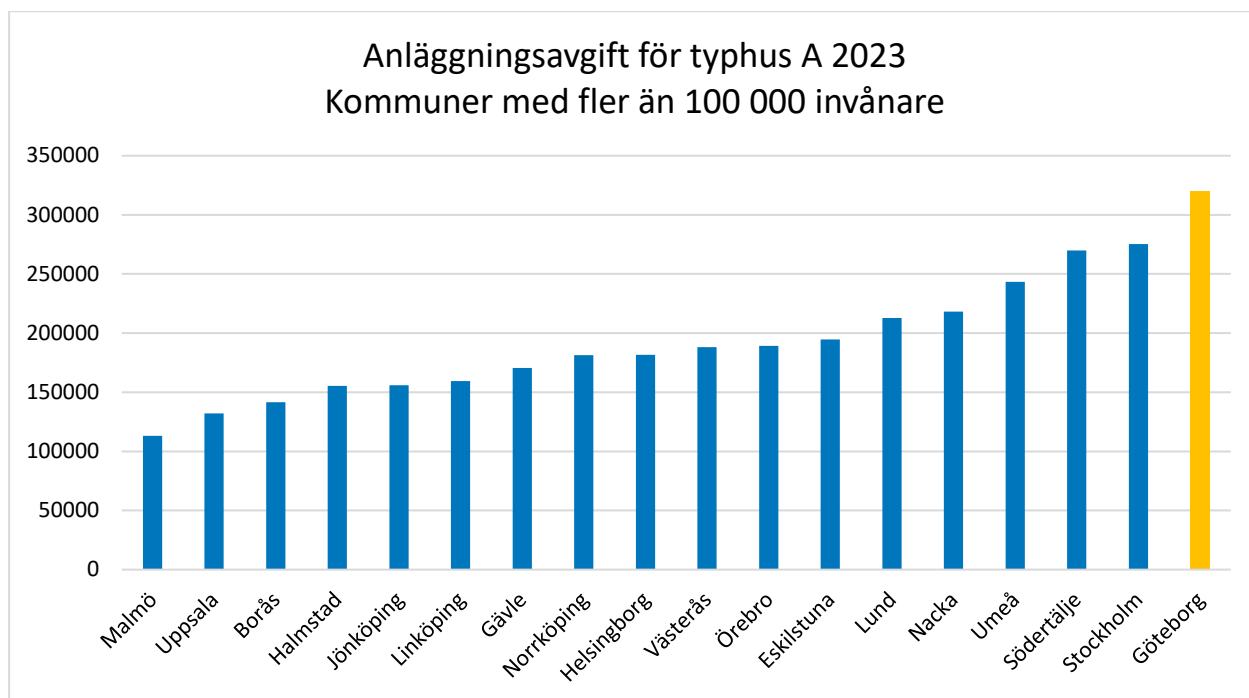
Jämförelsen görs för en fiktiv fastighet, typhus B, som definieras som ett flerfamiljshus med 15 lägenheter på en 800 m² stor fastighet och som är ansluten till alla tre ändamålen vatten, spillvatten och dagvatten. Typhus B har två vattenmätare av storlek q_{n2,5} och en årsförbrukning på 2 000 m³.

Brukningsavgifter

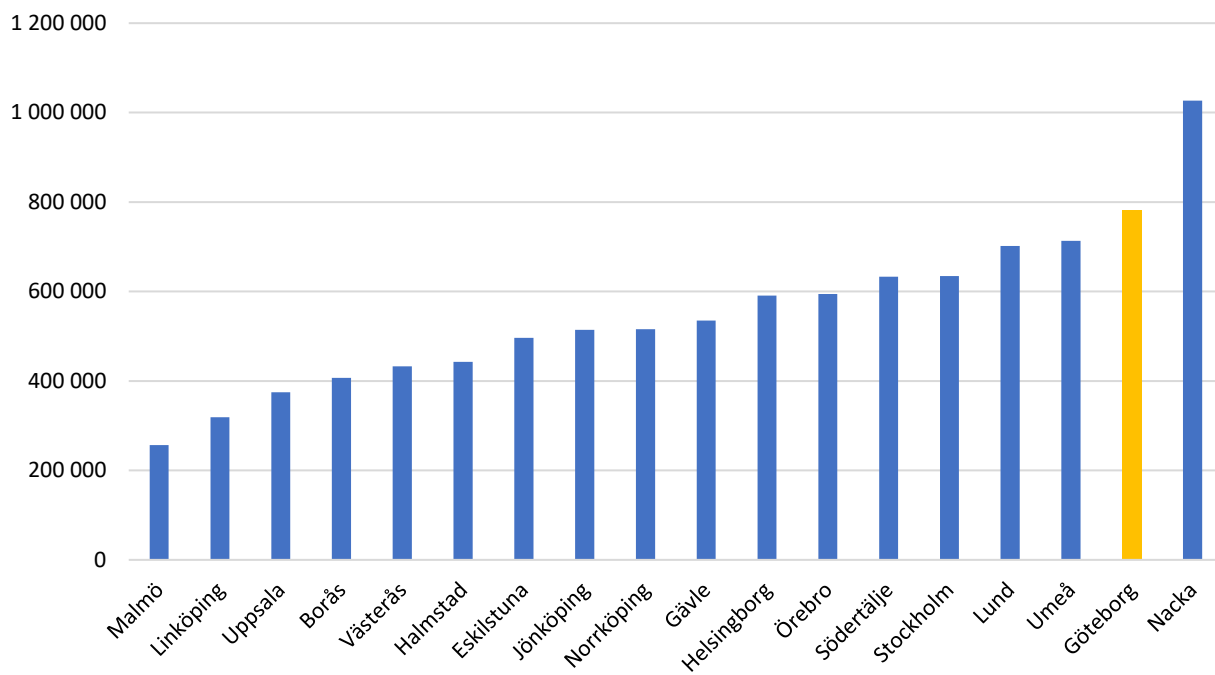

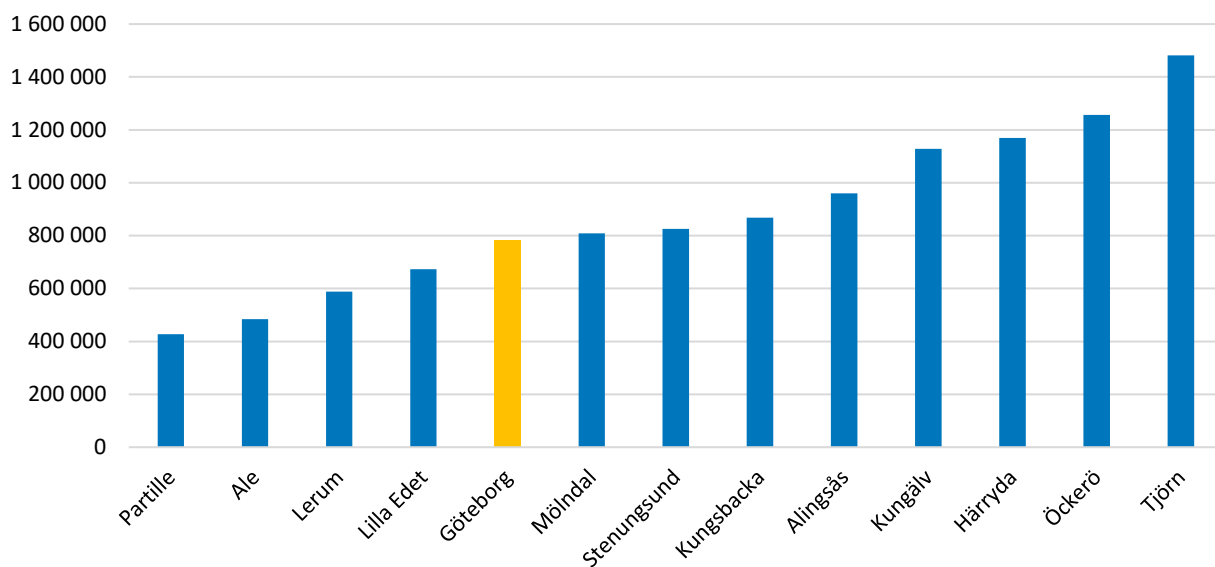
Anläggningsavgifter

Anläggningsavgift för typhus B 2023 Kommuner med fler än 100 000 invånare

Anläggningsavgift för typhus B 2023 - GRs medlemskommuner

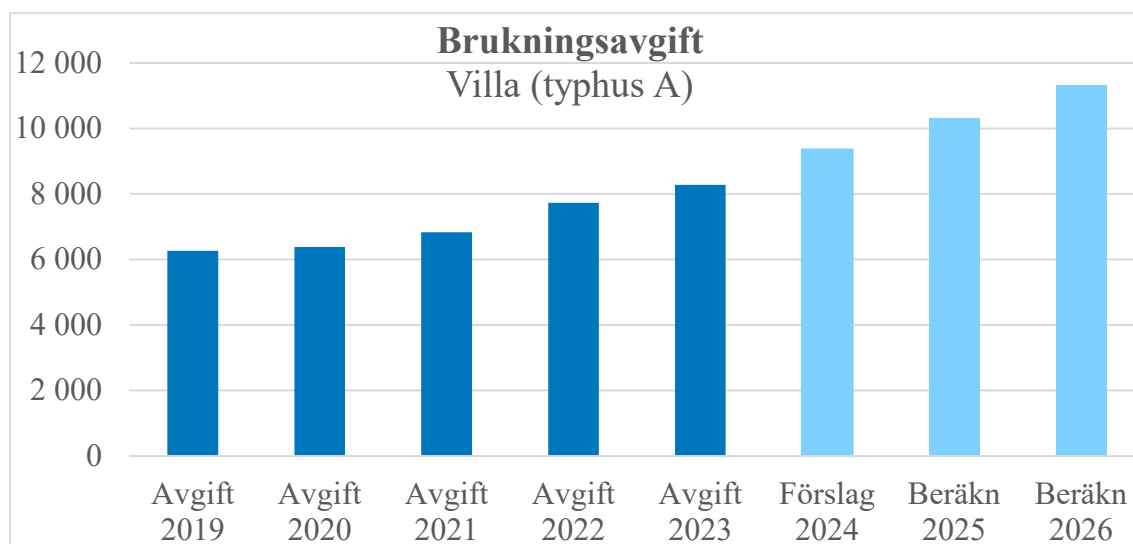

Bilaga 4

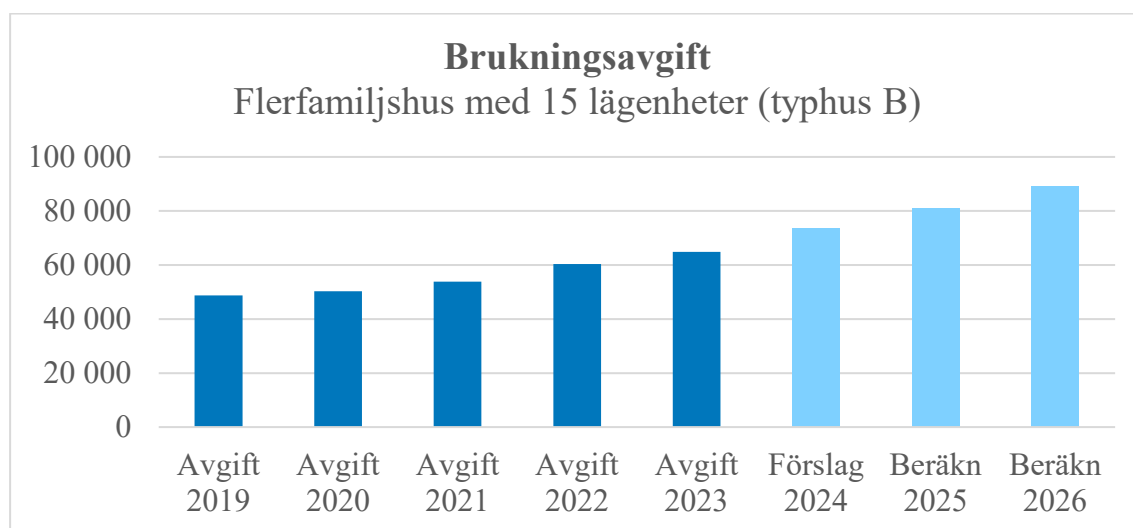
Statistik över taxeutvecklingen under perioden 2019–2026

VA-taxeutvecklingen för de olika avgifterna illustreras i tabellerna nedan.

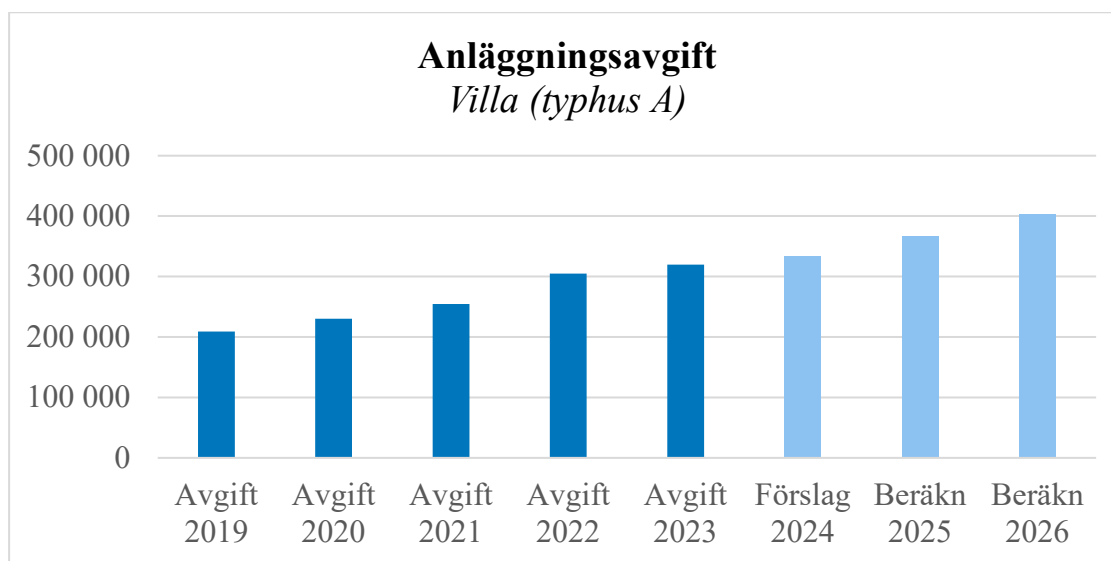
Typhusen visar hur kostnadsutvecklingen för en typkund har utvecklats under perioden 2019 till 2023 och hur den föreslås utvecklas 2024 till 2026.

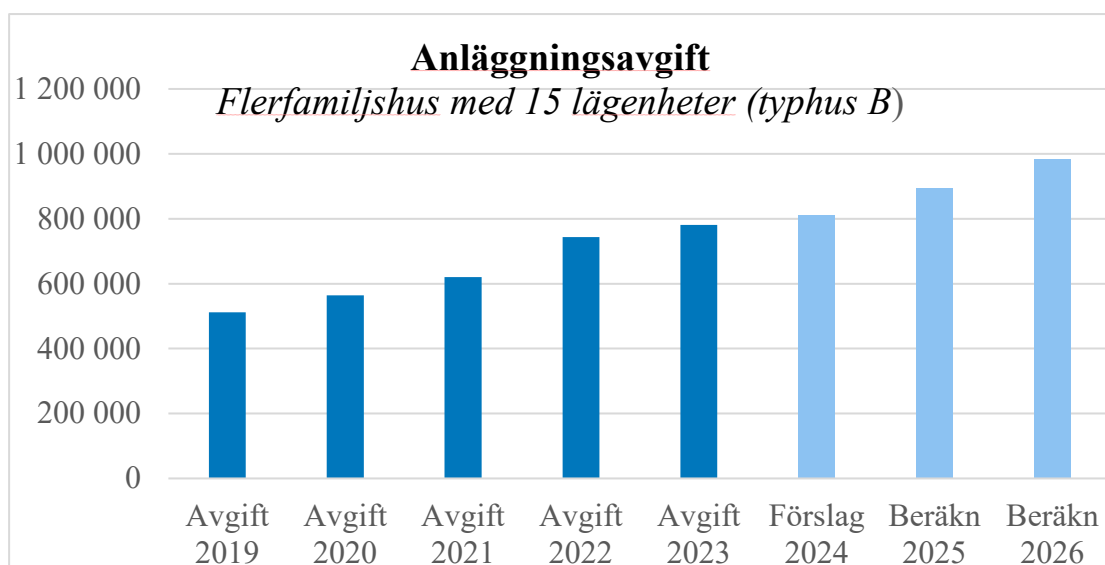
Brukningsavgiften för en normal villa/småhus har ökat med cirka 2 000 kronor under perioden 2019 till 2023. Förslaget för 2024 medför en ökning med ytterligare 1 000 kronor för 2024.

Brukningsavgiften för en mindre flerfamiljsfastighet har ökat med cirka 16 000 under perioden 2019 till 2023 vilket motsvarar drygt 1 000 kronor per lägenhet sedan 2019. Föreslagen taxa för 2024 ger en ökning på ytterligare 587 per lägenhet.

Anläggningsavgiften för en normal villa/småhus har ökat med cirka 110 000 under perioden 2019 till 2023. Förslaget för 2024 medför en ökning med ytterligare 12 000 kronor för 2024.

Anläggningsavgiften för en mindre flerfamiljsfastighet har ökat med cirka 270 000 under perioden 2019 till 2023 vilket motsvarar drygt 18 000 kronor per lägenhet sedan 2019. Föreslagen taxa för 2024 ger en ökning på ytterligare 2 000 per lägenhet.